

Tiehallinnon tilinpäätös 2009

Tiehallinnon tilinpäätös 2009

Kannen kuva: Olli Penttinen, E 18 -tie, Lohjanharju

Liikennevirasto
Opastinsilta 12 A
PL 33
00521 HELSINKI
Puhelin 020 637 373

Sisältö

1	TOIMINTAKERTOMUS	5
1.1	Johdon katsaus	5
1.2	Vaikuttavuus	7
1.3	Toiminnallinen tehokkuus	8
1.3.1	Toiminnan tuottavuus	8
1.3.2	Toiminnan taloudellisuus	8
1.3.3	Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	9
1.3.4	Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	11
1.4	Tuotokset ja laadunhallinta	12
1.4.1	Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	12
1.4.2	Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	13
1.5	Muut tavoitteet	15
1.6	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	17
1.7	Tilinpäätösanalyysi	18
1.7.1	Rahoituksen rakenne	18
1.7.2	Talousarvion toteutuminen	19
1.7.3	Tuotto- ja kululaskelma	22
1.8	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	27
1.9	Arviointien tulokset	28
1.10	Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	28
2	TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA	29
3	TUOTTO- JA KULULASKELMA	33
4	TASE	34
5	LIITETIEDOT	36
6	ALLEKIRJOITUKSET	46

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Johdon katsaus

Tiehallinto saavutti liikenne- ja viestintäministeriön asettamat tulostavoitteet pääosin hyvin. Liikenneturvallisuuden parantamisessa onnistuttiin tavoitetta paremmin ja myös liikennekuolemien määrä jatkoi edellisenä vuonna alkunutta laskua. Tieverkon liikennekäyttö onnistuttiin pitämään kohtuullisena oikein kohdennetuin hoitotoimin.

Tieverkon kunnossapitoon panostettiin 31 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2008. Vuonna 2009 ylläpidon rahoitusta suunnattiin erityisesti päällysteiden (+ 16 milj. euroa) ja siltojen (+ 11 milj. euroa) ylläpitoon. Lisäksi liikenneympäristön hoitoon panostettiin 11 milj. euroa enemmän kuin v. 2008.

Alemman tieverkon ylläpidon rahoitusta ohjelmoitiin 15 miljoonaa euroa puuhuollon edellyttämiin kelirikkokorjauksiin. Lisäksi käytössä oli edellisenä vuonna käyttämättä jäänyttä puuhuollon määrärahaa.

Oheen on kuvattu määrärahoilla rahoitetun tienpidon menorakenne ja sen kehitys. Menolaskelmaan ei sisälly velalla rahoitetun elinkaarirahoitushankkeen E18 Muurla-Lohja 2. vaiheen 184 miljoonan euron hankintameno.

Taulukko 1 Tuoteostojen menojen ja hallintomenojen kehitys (miljoonaa euroa)

Tiehallinnon tuoteostojen menot ja hallintomenot	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Hoidon ja käyttö yhteensä	198	198	201	204	207	227	240
Talvihoito	94	93	91	91	92	97	99
Liikenneympäristön hoito	49	52	54	56	56	68	79
Sorasteiden hoito	32	29	29	28	27	28	29
Lauttaliikenne	23	24	27	29	32	33	33
Tieverkon ylläpito yhteensä	218	216	241	222	216	250	268
Päällysteet	84	83	101	87	83	88	104
Tierakenteet	102	99	92	83	76	99	86
Sillat	24	25	39	40	41	51	62
Varusteet ja laitteet	4	4	4	7	8	7	8
Liikenneympäristön parantaminen	4	5	5	5	8	6	7
Tieinvestoinnit yhteensä	275	309	293	282	339	347	358
Laajennusinvestoinnit	84	59	66	95	94	84	71
Uusinvestoinnit	16	12	12	16	14	6	11
Kehittämisinvestoinnit	153	213	186	135	199	225	243
Maa-alueiden hankinta- ja hoitomenot	22	25	29	36	32	31	33
Muut yhteensä	142	132	110	116	120	128	147
Esi- ja yleissuunnittelu	15	10	9	9	11	11	11
Tie- ja rakennussuunnittelu	12	15	13	16	15	21	29
Liikenteen operatiivinen ohjaus	8	10	12	14	16	19	9
Hallinto	85	80	76	77	78	77	98
Palveluprojektit ja sopeuttaminen	22	17	-	-	-	-	0
Menot yhteensä (brutto)	833	855	845	824	882	951	1 014
Tiehallinnon tulot	19	25	20	21	22	25	33
Menot yhteensä (netto)	814	830	825	803	860	926	981

HUOM! Menot eivät pääsääntöisesti sisällä arvonnalisäveroja.

Tieverkon kunnan ylläpitoa edisti maarakennusalan kustannustason nousun pysähtyminen. Maarakennuskustannusindeksi nousi vuoden aikana 2 % ja hoidon ja kunnossapidon osaindeksi 0,7 %. Kustannustason nousun tasaan-

tuminen vaikutti kaikkeen tienpitoon, mutta erityisen paljon päällystystöihin. Päällystysohjelman kokonaispituus oli 3 840 kilometriä, mikä on merkittävästi (830 km) edellistä vuotta pidempi.

Vuoden 2009 kevät oli kelirikon suhteen keskivaikea. Painorajoituksia on keväisin ollut viime vuosina tyypillisesti 600–1 500 km, vuonna 2009 niitä asetettiin noin 1 350 km. Syksyllä kelirikkoa esiintyy yleensä hyvin vähän. Vuoden 2009 syksyllä painorajoituksia oli 140 kilometrillä. Huonokuntoisten sorateiden määrä pieneni vuonna 2009 puuhuoltorahoilla tehtyjen korjausten ansiosta. Yhteensä korjauksia tehtiin noin 680 kilometriä, mikä oli merkittävästi enemmän kuin vuonna 2008 (126 km). Huonokuntoisia sorateita oli vuoden lopussa 3 070 km.

Siltojen peruskorjauksia tehtiin edellisen vuoden tapaan aiempia vuosia enemmän, mutta siitä huolimatta siltojen vauriot lisääntyivät enemmän kuin ehdittiin korjata. Huonokuntoisten siltojen määrää ei kyetty vähentämään tavoitteen mukaisesti. Siltojen ylläpitokorjauksia tehtiin 367 sillalla (vuonna 2008 353 ja vuonna 2007 412 siltaa), mutta ainoastaan 132 siltaa peruskorjattiin. Kesän sillantarkastuksissa löydettiin runsaasti huonokuntoisia putkisiltoja.

Tieverkon hoitotyöt tilattiin yksityisiltä urakoitsijoilta 82 alueurakkana. Kertomusvuoden aikana kilpailutettiin 15 urakkaa, joiden sopimusaikat olivat joko 5 tai 7 vuoden pituisia. Talvella 2008–2009 talvihoidon palvelutaso laski laadun mittausten perusteella edellisiin vuosiin verrattuna, joskin tienkäyttäjien tyytyväisyys parani. Syksyllä 2009 talvihoidon laatutasoa nostettiin. Tienkäyttäjien tyytyväisyys tieverkon kesänaikaiseen tilaan säilyi entisellä tasolla päätieverkolla 3,6 ja heikkeni hieman alemmalla verkolla 2,8 asteikolla 1-5. Tyytymättömyys kohdistui sorateiden kuntoon keväällä ja päällysteiden kuntoon.

Pääteiden liikenne jatkoi jo edellisenä vuonna alkanutta vähenemistään. Kokonaisuutena pääteiden liikenne väheni 0,3 prosenttia edellisestä vuodesta. Raskas liikenne väheni 13 prosenttia, sen sijaan henkilö- ja pakettiautoliikenne lisääntyi 0,9 prosenttia. Vuoden lopulla raskaan liikenteen väheneminen näytti kuitenkin taittuneen ja lisääntyi puoli prosenttia edellisen vuoden loppuun verrattuna.

Maanteiden liikenneturvallisuus kehittyi myönteiseen suuntaan. Maantielikenteessä kuoli 209 ihmistä eli selvästi vähemmän kuin keskimäärin viitenä aikaisempana vuotena. Lisäksi vakavien liikenneonnettomuuksien määrä väheni edellisiin vuosiin verrattuna.

Pieniä alueellisia tieinvestointeja toteutettiin talousarviorahoituksen lisäksi kuntien ja Euroopan aluekehitysrahaston osarahoittamia. Useita isoja kehittämishankkeita oli käynnissä. Vuonna 2009 avattiin liikenteelle E18 Muurla-Lohja -hankkeen Lahnajärvi-Lohja-osuus, vt 4 Kemin kohta ja sillat -hankkeen osuudet Isohaaran ja Vähähaaran sillat tiejärjestelyineen ja Kemin kohdan pohjoisosa sekä vt 4 Lusi-Vaajakoski -hankkeen Lusi-Hartola-osuus. Eduskunta päätti vuoden 2009 toisessa lisätalousarviossaan keskeyttää Vaalimaan rekkaparkki -hankkeen. Talouden tilanteen heikentymisen myötä aiempien vuosien rajaruuhkat pienenivät.

Tiehallinto osallistui aktiivisesti liikennehallinnon virastouudistuksen valmisteluun ja aluehallintoa uudistamaan ALKU-hankkeeseen. Uudistuksessa Tiehallinto jaettiin siten, että keskushallinto ja liikennekeskus muodostivat Ratahallintokeskuksen ja Merenkululaitoksen eräiden toimintojen kanssa Liikenneviraston. Tiepiirit sijoitettiin yhdessä ympäristökeskusten ja TE-keskusten kanssa valtion uuteen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan alueorganisaatioon, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY) omana liikenne- ja infrastruktuurivastuualueena. Aluehallintoon perustettiin 15 ELY-keskusta, joista yhdeksässä on liikenne- ja infrastruktuurivastuualue. Liikennevirasto ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset (ELY) aloittivat toimintansa 1.1.2010. Tiehallinto valtion virastona lopetti toiminnan 31.12.2009.

1.2 Vaikuttavuus

Tiehallinnolle ei ole asetettu toiminnan vaikuttavuutta koskevia tavoitteita. Tiehallinnon toiminta kuitenkin tukee liikenne- ja viestintäministeriölle asetettuja yhteiskunnallisten vaikuttavuuden tavoitteita turvaamalla toimivat matka- ja kuljetusketjut, parantamalla liikenteen turvallisuutta sekä vähentämällä ja ehkäisemällä ympäristöhaittoja.

Tiehallinnon toiminnalliset tulostavoitteet tukevat seuraavien liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden toteutumista, joita ovat:

- Liikennejärjestelmä edistää hyvinvointia ja elinkeinoelämän kilpailukykyä varmistamalla toimivat matka- ja kuljetusketjut koko maassa.
- Suomi on liikenneturvallisuudeltaan Euroopan viiden parhaan maan joukossa.
- Liikenteen kasvihuonepäästöjä vähennetään. Liikenteen terveyteen ja luontoon aiheuttamia haittoja minimoidaan.
- Liikenteen toimialan tuottavuus ja tehokkuus paranee.

Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö on asettanut edellisiä täydentäviä tavoitteita yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle:

- Suomen ulkomaankaupan tarvitsemat matka- ja kuljetusketjut ovat sujuvia ja tehokkaita.
- Matka- ja kuljetusketjut seutujen välillä ovat luotettavat ja sujuvat sekä matka-ajat ennakoitavissa.
- Kaupunkiseuduilla maankäyttö ja liikenne on sovitettu yhteen. Matka- ja kuljetusketjut toimivat ennustettavasti sekä kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen markkinaosuus on kasvanut.
- Maaseudulla ja saaristossa liikkumisen ja kuljetusten peruspalvelut on turvattu.
- Tieliikenteen onnettomuuksissa kuolleiden määrä on korkeintaan 250 vuonna 2010.
- Kaupunkiseuduilla ja kaupunkien välisillä matkoilla henkilöautoliikenteen suoritteiden kasvu pysäytetään.
- Liikenteen energian käyttöä vähennetään ja energiatehokkuutta parannetaan.
- Ympäristöriskejä vähennetään.
- Liikenteen melua ja sille altistumista vähennetään.
- Hallinnonalan virastojen ja laitosten tuottavuuden mittaamista kehitetään. Työn tuottavuus ja kokonaistuottavuus paranevat.

Tiehallinto tukee liikenne- ja viestintäministeriön vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista suoriutumalla mahdollisimman hyvin Tiehallinnolle asetetuista toiminnallisista tulostavoitteista. Näiden toteutuminen on raportoitu tämän tilinpäätöksen kohdissa 1.3–1.6.

1.3 Toiminnallinen tehokkuus

1.3.1 Toiminnan tuottavuus

Tuottavuuden tunnusluvut osoittavat työn tuottavuuden lisääntyneen 2,1 %, mutta kokonaistuottavuuden vähentyneen samaiset 2,1 %. Työn tuottavuudelle asetettu 4 % tavoite oli vaativa ottaen huomioon varautumisen aluehallintouudistukseen. LVM:n henkilötyöpanoksen määrälle asettama 870 henkilötyövuoden (htv) enimmäistavoite saavutettiin.

Kokonaistuottavuuden negatiivinen kehitys aiheutui tienpidon kustannusten lisääntymisestä: poistot 26 milj. euroa, elinkaarirahoitushankkeiden palvelumaksut 20 milj. euroa, hoito ja käyttö 14 milj. euroa ja hallinto 3 milj. euroa. Kaikkiaan tienpidon kustannukset lisääntyivät 63 milj. euroa. Tässä esitettävät luvut ovat ennusteita, sillä vuoden 2009 viralliset tuottavuusluvut Tilastokeskus julkaisee vasta 10.9.2010.

Taulukko 2 Toiminnan tuottavuuden tulostavoitteiden kehitys

Tulostavoite	Toteutuma 2007	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009	Tavoite 2009
Työn tuottavuuden kasvu vuodessa (%)	5,4 %	5,4 %	2,1 %	4,0 %
Kokonaistuottavuuden kasvu keskim. vuodessa TTS- kaudella (%)	1,4 %	21,0 %	-2,1 %	2,0 %
Palvelun tuottajien tyytyväisyys (0-100)	62	-	67	62

Palveluntuottajilta aiempien vuosien mukaisesti tehdyn kyselyn mukaan Tiehallintotasolla innovaatio- ja yhteistyökyvyn osaamisindeksi on 67 pistettä.

1.3.2 Toiminnan taloudellisuus

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti toiminnan taloudellisuuden mittariksi kunnossapidon yksikkömenot. Tavoite mittaa Tiehallinnon panostusta päivittäisen liikennöitävyyden turvaamiseen. Mittari ottaa huomioon kunnossapitotoimien määrän, vaikuttavuuden, hinnan ja tienpidon kilpailuttamisen onnistumisen, mutta tulokseen vaikuttavat myös markkinatilanne ja kustannuskehitys, jotka toimintavuonna olivat Tiehallinnon kannalta edulliset. Korkokustannusten ja polttoaineiden hintojen jyrkkä lasku sekä töiden lykkäytyminen vähensivät tienpidon vuoden 2009 menoja. Myös maantieverkon laajuus vaikuttaa yksikkömenojen suuruuteen. Toimintavuoden aikana tieverkon pituudessa tapahtui vain vähäinen 19 km lisäys.

Tiehallinto on yhdessä liikenne- ja viestintäministeriön kanssa kehittänyt kustannuspohjaisia toiminnan taloudellisuuden mittareita. Uusina seurantakohteina otettiin vuonna 2009 käyttöön tienpidon kustannukset (milj. euroa) ja

siitä verkon pituudella ja liikennesuoritteen määrällä normeeratut tunnusluvut: kustannus tiekilometriä kohti ja kustannus miljoonaa ajoneuvokilometriä kohti.

Tienpidon kustannusrakenteessa merkittävin kustannuserä on väylien hankintamenon poisto, joka edustaa noin 57 % kaikista tienpidon kustannuksista ja dominoi mittaria. Poistokustannuksia lisäsi merkittävästi E18 Muurla-Lohja hankkeen liikenteelle luovutus ja hankkeen hankintamenojen poistojen alkaminen. E18 Muurla-Lohja hankkeen palvelumaksut ovat vuositasona noin 34 milj. euroa ja niistä velan lyhennyksen jälkeinen osuus on tienpidon vuosikustannusta.

Tienpidonkustannukset ja kustannukset tiekilometriä nousivat molemmat 8 %, koska verkon pituus pysyi lähes muuttumattomana. Sen sijaan kustannukset per ajoneuvokilometri nousivat vain 7 %, koska liikennesuorite lisääntyi yhdellä prosentilla.

Taulukko 3 Toiminnan taloudellisuuden tulostavoitteiden kehitys

Tulostavoite	Toteutuma 2007	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009	Tavoite 2009
Kunnossapidon yksikkömenot (euroa/km)	6 512	7 274	6 895	6 910
Tienpidon kustannukset (milj. euroa/km)	960,7	827	890	862
Kustannukset euroa/tiekm	12 292	10 571	11 383	11 012
Kustannukset euroa/milj. ajoneuvokm	0,027	0,023	0,025	0,023

1.3.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Maksullinen palvelutoiminta sisältää julkisoikeudelliset ja liiketaloudelliset suoritteet. Tiehallinnon julkisoikeudellisia suoritteita ovat erikoiskuljetusluvut ja muut maanteitä koskevat luvat. 1.4.2009 lukien tuli voimaan laki ajoneuvojen siirtämisestä (206/2009), johon liittyen Tiehallinnon maksuasetusta päivitettiin ja siihen lisättiin ajoneuvon siirtämistä koskevat julkisoikeudelliset suoritteet. Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuutta koskevaa tavoitetta (90 %) ei pystytty saavuttamaan. Vuonna 2009 kustannusvastaavuus heikkeni edellisiin vuosiin verrattuna. Yleinen heikentynyt taloustilanne vähensi lupien määrää ja niistä saatuja tuottoja 11 %, mutta lupien aiheuttamat erilliskustannukset eivät kuitenkaan vähentyneet, vaan kasvoivat 11 %. Erikoiskuljetuslupien määrä oli 12 112 kpl ja muiden lupien 2 971 kpl. Vuoteen 2008 verrattuna myönnettyjen lupien määrä väheni 17 %.

Taulukko 4 Tiehallinnon julkisoikeudelliset suoritteet

Julkisoikeudellisten suoritteiden tuotot ja kulut	Toteutuma 2007	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009	Tavoite 2009
Tuotot	1 697 444	1 916 287	1 713 892	
- maksullisen toiminnan myyntituotot	1 679 082	1 896 471	1 682 188	
- maksullisen toiminnan muut tuotot	18 962	20 525	32 126	
./ tuottojen oikaisuerät	-600	-709	-422	
Erilliskustannukset	-1 842 452	-2 080 524	-2 313 217	
aineet, tarvikkeet ja tavarat	-22 003	-25 889	-21 208	
henkilöstökustannukset	-1 424 546	-1 576 696	-1 623 910	
vuokrat	-158 447	-201 356	-212 201	
palvelujen ostot	-121 887	-137 096	-336 564	
muut erilliskustannukset	-115 568	-139 487	-119 334	
Kayttöjäämä	-145 008	-164 237	-599 325	
Osuus yhteiskustannuksista	-129 621	-324 868	-302 272	
Tukitoimintojen kustannukset	-125 175	-132 761	-119 055	
Poistot	-2 640	-133 071	-88 256	
Korot	-1 807	-59 036	-94 961	
Muut yhteiskustannukset	0	0	0	
Kokonaiskustannukset yhteensä	-1 972 074	-2 405 393	-2 615 488	
ALIJÄÄMÄ (-)	-274 630	-489 106	-901 596	
Kustannusvastaavuusprosentti	86 %	80 %	66 %	90 %

Liiketaloudellisten suoritteiden tuotot olivat 1,4 miljoonaa euroa ja kustannukset 0,6 miljoonaa euroa. Tuotoista noin 77 % muodostui ulkopuolisilta saaduista kiinteistöjen ja levähdysalueiden vuokratuotoista. Vuoteen 2008 verrattuna liiketaloudellisten tuottojen määrä on lisääntynyt 16 %.

Liikenne- ja viestintäministeriön asettama tavoite Tiehallinnon liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuudelle oli 100 %. Tavoite saavutettiin hyvin ylijäämäisellä tuloksella liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuusprosentin ollessa varsin korkea, sillä palvelualueiden markkinahintaiset vuokratuotot on kokonaisuudessaan sisällytetty laskelmaan, mutta tonttikuluja ei, koska maa-alueista ei tehdä poistoja.

Taulukko 5 Tiehallinnon liiketaloudelliset suoritteet

Liiketaloudellisten suoritteiden tuotot ja kulut	Toteutuma 2007	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009	Tavoite 2009
Tuotot	1 216 333	1 204 497	1 398 745	
- maksullisen toiminnan myyntituotot	161 453	174 589	203 481	
- maksullisen toiminnan muut tuotot	18 445	16 192	12 256	
- vuokrat ja käyttökorvaukset	1 036 551	1 029 785	1 196 359	
./ tuottojen oikaisuerät	-116	-16 069	-13 351	
Erilliskustannukset	-175 973	-177 272	-185 824	
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 671	-644	-639	
- henkilöstökustannukset	-40 158	-31 732	-27 743	
- vuokrat	-9 775	-8 445	-11 671	
- palvelujen ostot	-113 514	-134 387	-143 812	
- muut erilliskustannukset	-3 855	-2 063	-1 959	
KÄYTTÖJÄÄMÄ	1 040 360	1 027 225	1 212 921	
Osuus yhteiskustannuksista	-237 586	-281 540	-418 906	
- tukitoimintojen kustannukset	-92 469	-85 943	-99 282	
- poistot	-75 549	-85 331	-141 504	
- korot	-68 871	-109 878	-177 370	
- muut yhteiskustannukset	-697	-388	-750	
Kokonaiskustannukset	-413 559	-458 811	-604 730	
YLIJÄÄMÄ (+)	802 774	745 685	794 015	
Kustannusvastaavuusprosentti	294 %	263 %	231 %	100 %

Vuoden 2008 tilinpäätöksessä vuoden 2007 tuottojen summana on virheellisesti 1 197 888 euroa, joka johtuu maksullisen toiminnan muiden tuottojen (18 445 euroa) puuttumisesta yhteissummasta. Tässä taulukossa summa on korjattu.

1.3.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Tiehallinnon yhteisrahoitteinen toiminta koostuu pääosin kuntien, muiden virastojen tai EU:n rahoitusosuuksista tiehankkeissa. Helsingin kaupungin rahoitusosuudet Vuosaaren sataman liikenneväylät ja mt 100 Hakamaentie -projekteissa muodostivat noin 28 % koko yhteisrahoitteisen toiminnan tuotoista. Tiehallinnon ja toisen rahoittajatahon yhteisten teiden suunnittelu-, rakennus- ja kunnossapitoprojektien lisäksi yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja kertyy vähäisissä määrin mm. EU-rahoitteisista T&K -projekteista ja työministeriön myöntämästä työllistämistuesta. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma laaditaan suoriteperusteisesti, joten osa tuotoista on jouduttu arvioimaan sopimusten perusteella.

Kertomusvuonna yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus oli 32 %. Ulkopuolisten rahoittajien tiesuunnitelman mukainen rahoitusosuus on aina alle 100 % ja tämän vuoksi täyttä kustannusvastaavuutta ei Tiehallinnon toiminnassa ole mahdollista saavuttaa. Kustannusvastaavuuden sijaan Tiehallinnon tapauksessa olisikin luontevampaa puhua sovitusta kustannusjaosta. Ulkopuolisen rahoituksen tuella pystytään toteuttamaan alueellisen kehittymisen ja kilpailukyvyn kannalta tärkeitä hankkeita nopeammin kuin pelkän talousarviorahoituksen turvin. Tiehallinnolle ei ollut asetettu yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuutta koskevaa tavoitetta.

Kustannusvastaavuusprosentti vaihtelee vuosittain riippuen millaisesta kustannusjaosta Tiehallinnon ja ulkopuolisten tahojen välillä on kulloinkin käynnissä olevissa projekteissa ollut projektin sisällön ja tavoitteiden perusteella tarkoituksenmukaista sopia.

Taulukko 6 Tiehallinnon yhteisrahoitteinen toiminta

Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot ja kulut	Toteutuma 2007	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009
Tuotot	93 829 983	68 339 784	51 499 610
- muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	13 431 839	5 899 161	9 436 635
- EU:lta saatu rahoitus	11 502 966	7 714 138	23 047 012
- muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	68 895 178	54 597 080	18 971 963
- yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot		129 405	44 000
Erilliskustannukset	-199 273 688	-219 540 956	-158 306 957
- aineet, tarvikkeet ja tavarat	-355 626	-343 154	-82 033
- henkilöstökustannukset	-960 838	-1 470 815	-908 793
- vuokrat	-174 140	-253 493	-161 227
- palvelujen ostot	-197 590 658	-217 333 658	-157 022 340
- muut erilliskustannukset	-192 426	-139 836	-132 564
Osuus yhteiskuntannuksista	-7 039 325	-4 776 507	-3 701 968
- tukitoimintojen kustannukset	-7 037 005	-4 764 898	-3 700 853
- poistot	-2 320	-11 609	-1 115
- muut yhteiskustannukset	0	0	0
Kokonaiskustannukset	-206 313 013	-224 317 463	-162 008 925
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-112 483 030	-155 977 679	-110 509 315
Kustannusvastaavuusprosentti	45 %	30 %	32 %

1.4 Tuotokset ja laadunhallinta

1.4.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Tiehallinnon vastuulla on noin 78 200 km maanteitä ja noin 14 600 siltaa. Päälystettyjä teitä on 51 000 km. Tieverkon pituus ja päälystepituus on hie-
man lisääntynyt kun mm. E 18 Muurla-Lohja-moottoritieosuus otettiin käyt-
töön. Kevyen liikenteen väyliä valmistui noin 80 km ensimmäisessä lisätalo-
usarviossa saadulla lisärahoituksella ja suurten investointien valmistumisen
yhteydessä. Siltojen määrä kasvoi 60 kpl.

Maanteiden liikennemäärän lisääntyminen on kääntynyt lievään nousuun.
Maanteiden liikennesuorite oli kertomusvuonna 35,9 miljardia ajoneuvokilo-
metriä. Huolimatta raskaan liikenteen määrän laskusta, joka vaikutti lähinnä
pääteiden kokonaisliikennemääriin, liikennesuorite kasvoi kokonaisuudes-
saan 0,8 % vuodesta 2008.

Tieliikenteen aiheuttamien hiilidioksidipäästöjen on arvioitu kasvaneen viime
vuosiin saakka. Nyt päästöjen määrä on vähentynyt ja vuonna 2010 päästö-
jen arvioidaan pysyvän lähes vuoden 2009 tasolla.

Taulukko 7 Tieverkon laajuuden ja liikennesuoritteiden kehitys

Tieverkon laajuus ja liikennesuorite	Toteutuma 2007	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009
Maanteiden pituus (km)	78 161	78 141	78 160
Päällystepituus (km)	50 832	50 914	50 988
Siltojen lukumäärä (kpl)	14 431	14 565	14 625
Kevyen liikenteen väylien pituus (km)	5 477	5 587	5 671
Liikennesuorite, maantiet (mrd. ajoneuvokilometriä)	35,7	35,6	35,9
Tieliikenteen hiilidioksidipäästöt (1990=100)	113	110	101

1.4.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Tieverkon palvelukykyä sekä matka- ja kuljetusketjujen toimivuutta mitataan päätieverkon sujuvuutena, huonokuntoisten teiden, siltojen ja kevyen liikenteen väylien määränä sekä tienkäyttäjien kokemana tyytyväisyytenä.

Pääteiden liikennöitävyys on säilynyt ennallaan. Keskeisellä päätieverkolla sujuvien ja turvallisten (100 km/h) tiejaksojen osuus verkon kokonaispituudesta (noin 3 100 km) on pysynyt edellisen vuoden tasolla. Vuoden 2009 lopussa keskeisellä päätieverkolla oli vähintään 100 km/h nopeusrajoitus 74 %:lla tiepituudesta, kun LVM:n asettama tavoite oli 73 %. Tiehallinto on kehittänyt liikennetietojen tilastointimenettelyjä niin, että Liikenneviraston vuoden 2010 tulosohjauksessa pääteiden liikennöitävyyttä seurataan uudella Ruuhkautuvat päätiet, km, enintään - tunnusluvulla.

Vuoden 2009 aikana tehtiin tiestöllä merkittävä määrä ylläpitotoimenpiteitä. Näillä toimenpiteillä pystyttiin pääosin säilyttämään tieverkon kunto eli ylläpidolla saatiin hallittua vuoden aikana tapahtunut tiestön rappeutuminen.

Päällysteitä uusittiin 3 840 kilometriä, joista 670 kilometrille tehtiin päällystykseen yhteydessä myös peruskorjauksia. Päällystysohjelma oli merkittävästi edellistä vuotta pidempi. Tähän vaikutti erityisesti kohtuullinen hintataso. Peruskorjaukset suuntautuivat vähäliikenteiselle tieverkolle, missä päällystys on usein riittämätön toimenpide vanhojen rakenteiden parantamiseksi. Päällystetyn tieverkon kunto pysyi ennallaan, huonoja ja erittäin huonoja päällysteitä oli 3 450 kilometriä (vajaat 7 prosenttia).

Kevyen liikenteen väylien ylläpitoa on viime vuosina tehostettu mm. uusien toimintalinjojen myötä. Vuonna 2009 päällysteitä uusittiin 120 kilometriä. Huonokuntoisten kevyen liikenteen väylien määrä pysyi ennallaan ja verkon kunto on varsin hyvällä tasolla (huonoja alle 5 %).

Siltojen ylläpitokorjauksia tehtiin 367 sillalle ja peruskorjauksia 136 kappaletta. Näillä toimilla sillaston kunto pysyi kutakuinkin ennallaan, huonokuntoisia siltoja oli vuoden lopussa 1 015 kappaletta (7 % silloista).

Vuoden 2009 kevät oli sorateille keskivaikea. Runkokelirikkoa inventoitiin keväällä noin 500 kilometriä. Painorajoituksia asetettiin vuoden aikana yhteensä 1 450 kilometrille. Huono- ja erittäin huonokuntoisia sorateita oli vuoden lopussa 3 070 km (noin 11 %), mikä on 8 % vähemmän kuin vuonna

2008. Kelirikkokorjauksia tehtiin noin 680 kilometriä, pääosin puunhuoltokoh-teilla.

Tienkäyttäjien tyytyväisyys oli päätieverkolla 3,6 ja alemmalla verkolla 2,8 asteikolla 1-5. Keskimäärin kokonaistyytyväisyys maanteiden tilaan ja kuntoon niin kesällä kuin talvellakin on pysynyt ennallaan. Tienkäyttäjien arviot pääteiden tilasta pysyivät suhteellisen hyvällä tasolla. Pääteiden päällysteiden kunto oli vastaajien mielestä selvästi tärkein tiestön kuntoon ja kesähoitoon liittyvä asia, ja siinä oli asiakkaiden mielestä myös onnistuttu. Sen sijaan tyytyväisyys vähäliikenteisen verkon ajo-olosuhteisiin on laskenut jo ennestäänkin melko alhaiselta tasolta. Tyytymättömyys kohdistui varsinkin sorateiden kuntoon keväällä, mutta myös päällysteiden kuntoon. Tyytymättömien vastaajien osuudet eräissä alemman verkon arvioinneissa liikkui jopa 70 prosentin tuntumassa.

Taulukko 8 Tuotosten ja laadunhallinnan tulostavoitteiden kehitys

Tulostavoitteen toteuma	Toteutuma 2007	Toteutuma 2008	Toteutuma 2009	Tavoite 2009
Turvataan toimivat matka- ja kuljetusketjut				
Sujuva ja turvallinen keskeinen päätieverkko (%)	75	74	74	73
Päällystetyt tiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono (km)	3 328	3 492	3 450	3 700
Sillat kuntoluokissa huono ja erittäin huono (kpl)	1 015	1 020	1 015	1 000
Soratiet kuntoluokissa huono ja erittäin huono (km)	3 260	3 560	3 070	2 770
Huonot ja erittäin huonot kevyen liikenteen väylät (km)	258	232	240	240
Tienkäyttäjätyytyväisyys pääteiden tilaan (asteikolla 1-5)	-	3,6	3,6	3,6
Tienkäyttäjätyytyväisyys muun tieverkon tilaan (asteikolla 1-5)	-	3,0	2,8	3,0
Parannetaan liikenneturvallisuutta				
Henkilövahinko-onnettomuuksien vähenemä (heva)	58,5	82,0	49,8	39,0
Vähenemä perustienpidon toimin	51,5	54,0	44,1	35,0
Vähenemä kehittämisinvestoinnein	7	28,0	5,7	4,0
Vähennetään ympäristöhaittoja				
Pohjavesiriskit (km)	113	109	104	107

Liikenneturvallisuustoimille asetetut tulostavoitteet Tiehallinto saavutti erittäin hyvin. Tiehallinnon toimien turvallisuusvaikutukset vähensivät laskennallisesti onnettomuusriskiä yhteensä 50 vakavan henkilövahinko-onnettomuuden verran. Perustienpidon toimin liikenneturvallisuutta parannettiin lähinnä pieneköjen liikenneympäristöön tehtyjen turvallisuutta lisäävien investointien kuten esim. tiemerkinöiden, liikennemerkkien, nopeusrajoitusten, kaiteiden kunnostusten ja tienvarren raivauksien avulla. Lisäksi tehtiin kevyen liikenteen järjestelyjä, rakenteellisia nopeuksien hidasteita ja automaattivalvonta-kohteita. Suurten kehittämisinvestointihankkeiden valmistuminen vähensi laskennallisesti onnettomuusriskiä lähes kuuden vakavan henkilövahinko-onnettomuuden verran.

Ympäristöhaittoja vähennettiin suunnitellusti. Pohjavesiä suojattiin keskitetyn ohjelman mukaisella rahoituksella viiden kilometrin matkalla eli pohjavesiriskien vähentämistavoite ylitettiin reilulla kilometrillä. Tavoitteen toteuttamiseksi rakennettiin pohjavesisuojaus kahteen kohteeseen. VT8 Vitbergetin (Närpiö, Vaasan tiepiiri) suojauspituus oli 1,0 km ja VT19 Pöyhösenkankaan (Ylihärmä, Vaasan tiepiiri) pohjavesisuojauspituus oli 4,1 km. Kiireellisesti suojausta vaativia kohteita on vielä 104 kilometriä.

1.5 Muut tavoitteet

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti Tiehallinnolle kymmenen muuta toiminnallista tulostavoitetta, jotka saavutettiin.

Tiehallinto osallistuu aktiivisesti liikennehallinnon virastouudistuksen valmisteluun yhdessä RHK:n ja MKL:n kanssa ottaen huomioon erityisesti muutosjohtamisen hallinnan. Johto, asiantuntijat sekä henkilöstö osallistuivat laajasti johto- ja valmisteluryhmiin. Tiehallinto- ja yksikötasolla järjestettiin säännölliset tiedotus- ja keskustelutilaisuudet. Uudistukset olivat jokaisen YTT:n vakioaiheena. Alueellistamisesta tehtiin kaksi halukkuuskyselyä ja kiinnostuneiden kanssa käytiin siirtymiseen liittyvät keskustelut.

Tiehallinto osallistuu aktiivisesti aluehallinnon uudistamisen valmisteluun yhteistyössä lääninhallitusten liikenneosastojen kanssa sekä muiden elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen vastuualueiden kanssa. Tiehallinto osallistui valtakunnallisiin ja alueellisiin ELY-asioita valmisteleviin työryhmiin. Lääninhallituksen liikenneosastojen ja tiepiirien yhteistyö muutoksen suunnittelussa oli toimivaa. Ennen kertomusvuoden loppua liikenne ja infrastruktuurivastuualueilla oli päätetty organisaatorakenne ja henkilöstö oli sijoitettu organisaatioon.

Hallinnonalan organisaatiomuutokset edellyttävät aktiivista ja ammattitaitoista muutosviestintää sekä johdon sitoutumista muutosten läpiviemiin tiiviissä vuorovaikutuksessa henkilöstön ja sidosryhmien kanssa. Muutosjohtamista tukemaan laaditaan Tiehallinnossa strateginen muutosviestinnän suunnitelma, jonka toteutumista arvioidaan vuoden lopulla. Muutosviestintäsuunnitelma laadittiin ja viestintää toteutettiin vuorovaikutuksessa henkilöstön ja muiden muutokseen osallistuvien virastojen kanssa. Viestintää toteutettiin aluksi Tiehallinnon sisäisessä MuutosNETT:ssä, huhtikuussa avattiin virastojen yhteiset ALKUintra ja Väyläintra. Liikennevirasto-uudistuksesta lisäksi viestittiin viikoittaisella "Ajankohtaista liikennevirastoasiaa"-uutiskirjeellä. Sekä keskushallinnossa että tiepiireissä järjestettiin lukuisia henkilöstötilaisuuksia. Ulkoisen viestinnän osuus lisääntyi loppuvuodesta muutosviestintäsuunnitelman ja lanseerausviestintäsuunnitelman mukaisesti. Tiehallinnon sidosryhmiä lähestyttiin muun muassa muutosta kuvaavalla uutiskirjeellä.

Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaamisen kannalta keskeisten tieverkkojen käytettävyys ja riittävä ylläpito on varmistettu. Pääteiden kunto säilyy edellisen vuoden tasolla. Vähäliikenteisten teiden ja siltojen kunto on välttävä ja heikkenee hieman. Talvihoidon uusien toimintalinjojen käyttöönoton myötä talvihoidon taso on korkeampi, mikä parantaa keskeisten tieverkkojen käytettävyyttä. Sorateiden painorajoituksia oli vähemmän kuin vuonna 2008. Tierakenteisiin kohdistuvaa mittavaa korjausvelkaa ei ole pystytty lyhentämään.

Tiehallinto tukee toimillaan ilmastonmuutoksen hillintään sekä muutokseen varautumiseen liittyviä toimenpiteitä toimialallaan. Virasto ottaa huomioon omassa toiminnassaan ympäristönäkökohdat. Ilmastonmuutoksen vaikutus tienpidossa on t&k-aiheena käynnistetty Tiehallinnon Ekotuli-teemassa esiselvityksen ja toimintalinjaustarkastelujen kautta. Talo-usteeman alla on valmistunut projekti Ilmastonmuutoksen vaikutus tiestön hoitoon ja ylläpitoon. Hallinnonalan yhteishankkeena on käynnistynyt projekti

Ilmastonmuutoksen vaikutukset tavaraliikenteeseen. Tiehallinto kehittää jatkuvasti ympäristönäkökohtien huomioon ottamista toiminnassaan: kuudes ympäristöpolitiikka ja -ohjelma (vv. 2006-2010) on hyväksytty 2006.

Tiehallinto ylläpitää ja kehittää hankintamenettelyillään väylänpidon markkinoita siten, että maarakennusalan tuottavuus paranee ja kilpailu markkinoilla toimii. Kilpailutusprosessit ovat toimivia ja taloudellisia. Tienpidon kilpailu toteutui vuonna 2009 aiempia paria vuotta paremmin. Tarjoajien määrä kasvoi, ja joitain uusia toimijoita on saatu Tiehallinnon urakoihin. Suurten investointien kilpailutuksissa kustannusarviot alitettiin, mm. Tiehallinnon riskien jakoon liittyvien päätösten ansiosta. Muidenkin tienpidon hankintojen kustannusarviot ovat pääosin alittuneet, kustannusongelmia ei ole ollut. Kehittämishankkeita vietiin eteenpäin suunnitellusti. Tienpidon kilpailutuksissa ei ole ollut merkittäviä ongelmia. Markkinatilanne on lisännyt saatujen tarjousten määrää, ja todennäköisesti vaikuttanut hintoja alentavasti.

Tiehallinto osallistuu LVM:n johdolla tehtävään satelliittinavigointijärjestelmien hyödyntämisestä koskevan suunnitelman laadintaan. Tiehallinnon edustajat osallistuivat aktiivisesti LVM:n johdolla tehdyn Paikannus Älyliikenteessä selvityksen laadintaan. Raporttia viimeistellään julkaisukuntoon.

Tiehallinto kehittää liikenteen toimivuutta kuvaavan tietojärjestelmäänsä perustuvaa tilastointimenettelyä siten, että sujuvuutta kuvaavat mittarit ovat valmiit vuoden 2010 alussa. Matka-aikajärjestelmästä saadaan tietoa 3 200 päätiekilometritä jatkuvasti. Digitrafficin osana toimiva raportointijärjestelmä tuottaa tunnusluvut matka-ajoista ja ruuhkautuvasta tiepituudesta tarkempaa analysointia varten. Kuukausittaiset tiedot ovat käytävissä vuodelta 2009 linkeittäin, kaupunkiseuduittain ja yhteysväleittäin. Järjestelmä tuottaa tarvittavan tiedon tunnuslukuihin ja tarkempaan analysointiin. Sujuvuutta kuvaavat tunnusluvut on määritelty ja niihin saadaan järjestelmästä tieto, mutta edellyttää lisää analysointia. Sujuvuuden olemusta kaupunkiseuduilla ja vapailla yhteysväleillä kannattanee arvioida eri tunnusluvuilla.

Tiehallinto, RHK ja MKL aloittavat keskeisten tietoaineistojen metatiedon keruun siten, että se on yleisesti saatavilla ja palveluihin liitettävissä 15.5.2010 sekä osallistuvat kansallisen paikkatietoportaalin suunnitteluun. Inspire-direktiivin tarkoittamia liikenneverkkoja koskevia Tiehallinnon tietoaineistoja ovat Tierekisteri ja Digiroad. Näiden molempien metatiedot on nyt kerätty ja ne voidaan asettaa yleisesti saataville heti kun Maanmittauslaitos on toteuttanut tarvittavat palvelut kansallisen Inspire-asetuksen mukaisesti. Tiehallinnon asiantuntijat ovat mukana tukemassa kansallisen paikkatietoportaalin suunnittelua osallistumalla Inspire-verkoston toimintaan.

Tiehallinto osallistuu ministeriön johdolla toteutettavaan esimiestyön mittauksen kehittämiseen. Tavoitteena on ottaa käyttöön vuonna 2010 kaikille hallinnonalan virastoille ja laitoksille yhteinen esimiestyön laatumittari. Työ ei käynnistynyt vuonna 2009. Esimiestyön mittauksen kehittäminen on huomioitu ministeriön ja Liikenneviraston vuoden 2010 tulospöytäkirjassa ja mittaus on tarkoitus ottaa käyttöön hallinnonalalla vuonna 2011.

1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkisten voimavarojen hallinnalle asetettu työtyytyväisyystavoite saavutettiin. Työtyytyväisyyden taso ylittää selvästi valtionhallinnon organisaatioiden vertailutason. Huomionarvoista on se, että työtyytyväisyyden nousu on tapahtunut ajankohtana, jolloin Tiehallinto on valmistautunut moniin koko virastoa koskeviin muutoksiin.

Taulukko 9 Henkisten voimavarojen tulostavoitteen kehitys

Tulostavoitteen toteutuma	2007	2008	2009	Tavoite 2009
Henkilöstön työtyytyväisyys (1-5)	3,4	3,4	3,6	3,4

Tiehallinnon vuoden 2009 henkilötyöpanos oli 880 htv:tä. Tiehallinnon vakinaisen henkilöstön määrä vähentyi vuoden 2009 aikana, mutta määräaikaisen henkilöstön määrä lisääntyi. Määräaikaisen henkilöstön kasvu aiheutui korkeakouluharjoittelijoiden työllistämisestä. Valtiovarainministeriö lähetti kesällä virastoille kirjeen, jossa nuorten harjoittelumahdollisuuden lisäämistä on haluttu tukea valtion tuottavuusohjelman sitä estämättä. Harjoittelijoiden osuus Tiehallinnon htv-kertymästä oli 36,7 htv:tä, josta VM hyvittää 10,7 htv. Tiehallinto saavutti siten LVM:n asettaman kehyksen 870 henkilötyövuotta.

Tiehallinnon palveluksessa vuoden lopussa oli 856 vakinaista ja 67 määräaikaista työntekijää. Vuoden aikana rekrytoitiin 40 vakinaista henkilöä ja Tiehallinnon palveluksesta lähti 59 vakinaista henkilöä.

Taulukko 10 Henkilöstömäärän kehitys

Henkilöstömäärä 31.12.	2007	2008	2009
Henkilöstömäärä yhteensä	935	919	923
Muutos-% ed. vuodesta	-7,3 %	-1,7 %	0,4 %
Vakinaisia (lkm, % henkilöstöstä)	891	875	856
	95 %	95 %	93 %
Määräaikaisia (lkm, % henkilöstöstä)	44	44	67
	5 %	5 %	7 %
Kokoaikaiset vakinaiset (lkm, % vakinaisista)	830	817	808
	93 %	93 %	94 %
Osa-aikaiset vakinaiset (lkm, % vakinaisista)	61	58	48
	7 %	7 %	6 %
Henkilötyöpanos (htv)	923	884	880
Vakinaisen henkilöstön lähtövaihtuvuus (lkm, %)	77	47	59
	-8,1 %	-5,3 %	-6,7 %
Vakinaisen henkilöstön tulovaihtuvuus (lkm, %)	20	31	40
	2,1 %	3,5 %	4,6 %

Vakinaisen henkilöstön keski-ikä vuoden 2009 lopulla oli 50,7 vuotta ja se laski kertomusvuoden aikana 0,4 vuodella. Naisten osuus henkilöstöstä on 43 %.

Tiehallinnon henkilöstö on melko korkeasti koulutettua ja Tiehallinnon koulutusindeksi on 5,3. Henkilöstöstä diplomi-insinöörejä ja muita akateemisia on yhteensä 30 %. Insinöörejä on 18 % ja rakennusmestareita tai tekniikkoja 16 %. Muu koulutus on 36 prosentilla henkilöstöstä.

Taulukko 11 Henkilöstötietojen tunnuslukujen kehitys

Tunnusluvut	2007	2008	2009
Keski-ikä (vuotta)	50,9	51,1	50,7
Koulutustaso (asteikolla 1-8)	5,2	5,3	5,3
Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta	81 %	81 %	81 %
Kokonaistyövoimakustannukset (M€/vuosi)	48,1	49,6	51,4
Tehdyn työajan palkat (M€)	30,1	30,6	33,1
%-osuus työvoimakustannuksista	63 %	62 %	64 %
Väilliset työvoimakustannukset (M€)	18,0	19,0	18,3
%-osuus tehdyn työajan palkoista	60 %	62 %	55 %
Työtyytyväisyysindeksi (asteikolla 1-5)	3,4	3,4	3,6
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen (% vakinaisesta henkilöstöstä)	0,8 %	0,4 %	0,7 %
Sairauspoissaolot (pv/htv)	7,2	7,2	7,3
Työterveyshuoltomenot (€/htv)	509	535	717
Koulutusmenot (€/htv)	971	1 101	1 048
Koulutustyöpäivät/htv	5	5	5

1.7 Tilinpäätösanalyysi

1.7.1 Rahoituksen rakenne

Tiehallinnon toimintaa rahoitetaan usealta valtion talousarvion momentilta. Lisäksi osa menoista katetaan laskutuksella muilta virastoilta tai ulkopuolisilta rahoittajilta kuten kunnilta.

Taulukko 12 Talousarviorahoituksen toteuma vuonna 2009 (euroa)

Talousarviorahoitus (euroa)	Talousarvio 2009 (TA + LTA:t)	Ed. vuosilta siirtyneet määrärahat	Käytettävissä	Käyttö
Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala	1 157 238 019	66 027 467	1 223 265 486	1 137 240 021
Tienpito ja tieverkon kehittäminen	947 633 900	60 109 613	1 007 743 513	931 773 300
Toimintamenot	82 701 900	9 636 959	92 338 859	75 708 650
Perustienpito	578 298 000	47 670 180	625 968 180	580 542 427
Tieverkon kehittämisinvestoinnit, ml. Vuosaaren sataman liikenneväylien rakentaminen ja tielain mukaiset maa-alueiden hankinnat ja korvaukset	286 634 000	2 802 474	289 436 474	275 522 223
Valtionavut	23 160 000	5 917 854	29 077 854	19 022 602
Arvonlisäveromenot	186 444 119		186 444 119	186 444 119
Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	45 926 668	3 957 545	49 884 213	45 953 727
Talousarviorahoitus yhteensä	1 203 164 687	69 985 012	1 273 149 699	1 183 193 748

Suurin osa rahoituksesta tulee liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan pääluokasta 31 ja erityisesti luvun 31.10 Liikenneverkko momenteilta. Kuntien rahoitusosuudet alueellisiin investointeihin on nettoutettu perustienpidon momentin määrärahaan. Eduskunnan päättämässä isoissa kehittämisinvestoinneissa kuntien rahoitusosuudet on sen sijaan budjetoitu pääosin investointimomentille menoiksi ja kuntien maksamat osuudet tuloutettu Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot -momentille 12.31.99.

Siirtomenomomentilta 31.10.50 rahoitetaan valtionapu yksityisteiden kunnossapitoon ja parantamiseen.

Luvulla 31.01.29 rahoitetaan Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot. Momentille on nettoutettu toimintameno- ja perustienpitomomenttien tulojen arvonlisäveroa vastaava osuus.

Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta 32 rahoitetaan alueiden kehittämistä tukevia Euroopan aluekehitysrahaston tavoiteohjelmiin ja Interreg-ohjelmiin hyväksytyjä investointeja sekä Kainuun maakunnan tienpito.

1.7.2 Talousarvion toteutuminen

Budjetointitavan muutos

Vuonna 2009 liikenneministeriön hallinnonalan virastojen budjetointi muuttui. Vuoden 2009 talousarviossa väylähallinnon talousarviot koottiin yhteen momentin 31.10. Liikenneverkko alle. Tiehallinnon toimintamenot budjetointiin momentille 31.10.01., perustienpito momentille 31.10.21., valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen momentille 31.10.50., maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset momentille 31.10.76. sekä eräät väylähankkeet momentille 31.10.78. ja jälkirahoitus-, kokonaisrahoitus- ja elinkaarirahoitushankkeet momentille 30.10.79. Vuosaaren sataman liikenneväylät -hanke siirrettiin osaksi eräät väylähankkeet momenttia (31.10.78.).

Tiehallinnon tulot budjetoitiin momentille 12.31.11.

Muutokset tuloarvioihin

Tiehallinnon tulot momentilla 12.31.11 olivat yhteensä 0,9 miljoonaa euroa. Tuloja kertyi 4,1 miljoonaa euroa vähemmän kuin oli budjetoitu. Ero johtui EU- ja muun yhteisrahoitteisen toiminnan tulojen arvonlisäveromenoa vastaavan osuuden kirjaamisesta momentille 31.01.29.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan muut tulot momentille 12.31.99 tuloutettiin ulkopuolisten maksamia rahoitusosuuksia kehittämishankkeissa yhteensä 10,6 miljoonaa euroa (Vuosaaren sataman liikenneväylät, Hakamäentie). Tuloja kertyi 2,4 miljoonaa euroa arvioitua vähemmän. Ero aiheutui pääasiassa siitä, että talousarviossa 2009 oli otettu huomioon Vuosaaren sataman liikenneyhteydet -hankkeen TEN-tuki, jonka tuloutus siirtyi vuodelle 2010.

Muutokset määrärahoihin

Tiehallinnon toimintamenoihin oli käytettävissä talousarvion määrärahat ja edellisen vuoden siirtomäärärahat huomioon ottaen yhteensä 92,3 miljoonaa euroa. Toimintamenomomentin käyttö oli yhteensä 75,7 miljoonaa euroa. Vuodelle 2010 siirtyi 16,6 miljoonaa euroa.

Perustienpitoon oli käytettävissä yhteensä 626,0 miljoonaa euroa. Rahoitus koostui talousarviorahoituksesta 530,8 miljoonaa euroa, ensimmäisen lisätalousarvion lisämäärärahasta alueellisiin investointeihin 45,6 miljoonaa euroa, toisen lisätalousarvion lisärahoituksesta 1,9 miljoonaa euroa EU-TEN-tukea vastaava määrä sekä edellisen vuoden siirtomäärärahoista 47,7 miljoonaa euroa. Perustienpidon määrärahojen käyttö oli yhteensä 580,5 miljoonaa eu-

roa. Menot kasvoivat 5,8 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Vuodelle 2010 siirtyi 45,4 miljoonaa euroa.

Tuloja perustienpidon momentille kertyi yhteensä 28,8 miljoonaa euroa. Tulojen suurimmat erät muodostuivat EU:n rakennerahaston 14,5 miljoonan euron ja kuntien 9,6 miljoonaa euron maksamista rahoitusosuuksista. Tuloihin liittyvät arvonlisäverot on tuloutettu liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan tuloihin momentille 31.01.29.

Tielain mukaisten maa-alueiden hankintaan ja korvauksiin saatiin talousarviossa ja lisätalousarviossa arviomäärärahaa yhteensä 32,7 miljoonaa euroa. Määräraha oli lähes 1,8 miljoonaa enemmän kuin edellisenä vuonna. Määrärahan käyttö vuonna 2009 oli 32,4 miljoonaa euroa.

Tieverkon kehittämishankkeiden momentin 31.10.78 (Eräät tiehankkeet) arviomääräraha varsinaisessa talousarviossa oli yhteensä 176,1 miljoonaa euroa. Vuoden ensimmäisessä lisätalousarviossa käynnistettiin neljä hanketta (kt 51 Kirkkonummi-Kivenlahti, vt 14 Savonlinnan keskusta, 1. vaihe, vt 4 Päiväranta-Vuorela ja vt 6 Joensuun kohta), joille myönnettiin määrärahaa yhteensä 8,0 miljoonaa euroa. Toisessa lisätalousarviossa määrärahaa toisaalta lisättiin ja toisaalta vähennettiin usealta eri hankkeelta siten, että yhteensä määrärahaa lisättiin 11,0 miljoonaa euroa. Yhteensä käytössä oli 196,4 miljoonaa euroa. Momentin käyttö vuonna 2009 oli 186,6 miljoonaa euroa.

Jälkirahoitus-, kokonaisrahoitus- ja elinkaarirahoitushankkeiden -momentin käytössä oleva määräraha edellisen vuoden siirtomääräraha mukaan lukien oli 60,3 miljoonaa euroa. Momentin käyttö oli yhteensä 57,1 miljoonaa euroa ja vuodelle 2010 siirrettiin käytettäväksi 3,2 miljoonaa euroa.

Valtionapua maksettiin yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen yhteensä 18,9 miljoonaa euroa ja Mobilia-säätiölle 160 000 euroa. Yksityistieavustusten määrärahasta siirtyi 10,1 miljoonaa euroa vuodelle 2010.

Arvonlisäveroja maksettiin 191,7 miljoonaa euroa Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan määrärahamomenttien menoista ja tuloutettiin 5,3 miljoonaa euroa. Arvonlisäveroja kirjattiin momentille yhteensä 186,4 miljoonaa euroa, joka on noin 3,7 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2008. Arvonlisäverotuloja kertyi yhteensä 0,3 miljoonaa euroa.

Alueellisia investointeja oli EU:n komission päätöksen mukaisesti mahdollista toteuttaa vanhan ohjelmakauden 2000–2006 EU-rakennerahastohankkeina vielä vuonna 2009 aina 30.6.2009 asti. Tiehallinnossa näinä ns. jatkohankkeina toteutettiin yhteensä noin 10,0 milj. euroa. Ohjelmakauden 2007–2013 valtuuksista tehtiin vuonna 2009 maksatuspäätöksiä 8,5 milj. euroa. Tiehallinto suoriutui komission n+2 maksatusvaatimuksesta eli kaikki vuoden 2007 valtuudet realisoituivat maksatusina vuoden 2009 aikana. Lisäksi EU-ohjelmiin ja muihin työllisyys Hankkeisiin saatiin TE -keskuksilta 8,3 miljoonan euron rahoitus, johon sisältyvät arvonlisäverot.

Kainuun kehittämisrahaa perustienpitoon ja tieverkon kehittämiseen työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan momenteilta oli käytössä yhteensä 31,8 miljoonaa euroa. Määrärahoja käytettiin 28,1 miljoonaa euroa ja vuodelle

2010 siirrettiin 3,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2008 Kainuun kehittämisrahaa käytettiin 24,1 miljoonaa euroa.

Tiehallinto käytti TE-keskuksilta saatua työllistämis-, koulutus- ja muihin tarkoituksiin varattua rahoitusta 49 000 euroa.

Valtuudet

Tiehallinnon käytettävissä oli eräiden kehittämishankkeiden sopimusvaltuuksia yhteensä 643,976 miljoonaa euroa. Vuoden 2009 talousarviossa myönnettiin uusina 42,0 miljoonan euron sopimusvaltuus vt 5 Lusi-Mikkeli -hankkeelle, 50,0 miljoonan euron sopimusvaltuus E 18 Kehä III, 1. vaihe -hankkeelle ja 25,0 miljoonan euron sopimusvaltuus Kilpilahden uusi tieyhteys -hankkeelle. E18 Kehä III, 1. vaihe toteutetaan yhteistyössä Vantaan kaupungin kanssa ns. aikaistamisrahoituksella. Kilpilahden uusi tieyhteys -hankkeen osalta Tiehallinto oikeutettiin sopimaan yhteistyösopimus Neste Oil Oy:n kanssa, joka rahoittaa valtion osuuden arvonalisäveroineen ja jonka valtion maksaa myöhemmin takaisin yhtiölle hankkeen valmistuttua.

Lisäksi vuoden ensimmäisessä lisätalousarviossa myönnettiin neljälle hankkeelle sopimusvaltuuksia siten, että kt 51 Kirkkonummi-Kivenlahti -hankkeen sopimusvaltuus korotettiin 80,0 miljoonaan euroon, vt 14 Savonlinnan kohta, 1. vaihe -hankkeelle myönnettiin 25,0 miljoonan euron sopimusvaltuus, vt 5 Päiväranta-Vuorela -hankkeelle myönnettiin 90,0 miljoonan euron sopimusvaltuus ja vt 6 Joensuun kohta -hankkeelle 35,0 miljoonan euron sopimusvaltuus.

Vuoden toisessa lisätalousarviossa eduskunta päätti keskeyttää Vaalimaan rekkaparkkialueen rakentamisen.

Kertomusvuonna valtuuksia sidottiin sopimuksin noin 388,127 miljoonan euron edestä. Valtuuksia jäi uusittavaksi vuoden 2010 talousarvioon 232,458 miljoonaa euroa.

Euroopan aluekehitysrahaston ohjelmakaudelle 2007–2013 oli myönnetty uusia ja uusittuja valtuuksia yhteensä 23,739 miljoonaa euroa, jotka sidottiin kokonaan vuonna 2009.

Taulukko 13 Valtuudet ja niiden käyttö vuonna 2009 (miljoonaa euroa)

Momentti, johon valtuus liittyy	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Yhteensä	Käytetty valtuus	Käyttämättä
31.10.78 Eräät väylähankkeet	299,000	267,298	566,298	362,154	204,144
31.10.79 Jälkirahoitus-, kokonaisrahoitus- ja elinkaarirahoitushankkeet		53,939	53,939	2,234	51,705
32.50.64 EU:n rakennerahastojen rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007 -2013	14,132	2,189	16,321	16,321	0,000
32.50.65 Valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin 2007-2013	5,741	1,677	7,418	7,418	0,000
Yhteensä	318,873	325,103	643,976	388,127	255,849

1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Tuotto- ja kululaskelmassa tilikauden kulujäämä oli 1 086,2 miljoonaa euroa. Edellisenä vuonna vastaava luku oli 1 013,8 miljoonaa euroa. Kulujäämää kasvatti se, että palvelujen ostot lisääntyivät lähes 30 milj. euroa edelliseen vuoteen verrattuna ja että poistoja kirjattiin merkittävästi enemmän kuin edellisenä vuonna.

Toiminnan tuotot

Toiminnan tuotot olivat yhteensä 32,1 miljoonaa euroa. Tuottoja oli 11,5 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Maksullisen toiminnan tuottoja oli 2,0 miljoonaa euroa. Vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 0,1 miljoonaa euroa. Pääosa maksullisen toiminnan tuotoista muodostui julkisoikeudellisista suoritteista saaduista lupamaksuista. Vuokratuottojen määrä oli 1,4 miljoonaa euroa, mikä oli 0,1 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Muun toiminnan tuotot olivat yhteensä 28,8 miljoonaa euroa. Suurin osa toiminnan tuottojen lisäyksestä aiheutui muiden toiminnan tuottojen lisääntymisestä, jotka lisääntyivät 11,6 miljoonaa euroa edelliseen vuoteen verrattuna. Lisäys johtui pääosin EU:lta ja muilta valtion virastoilta saaduista yhteistoiminnan tuotoista.

Toiminnan kulut

Toiminnan kulut olivat 901,2 miljoonaa euroa. Kulut lisääntyivät edellisestä vuodesta 74,9 miljoonaa euroa.

Käyttöomaisuuden poistoja kirjattiin 514,2 miljoonaa euroa, josta suunnitelman mukaisten poistojen osuus oli 510,6 miljoonaa euroa. Poistot lisääntyivät 25,8 miljoonaa euroa verrattuna edelliseen vuoteen ja niiden osuus kuluista oli 57 %. Elinkaarirahoitushankkeen E18 Muurla-Lohja osuus poistoista oli 15,3 miljoonaa euroa.

Palvelujen ostot lisääntyivät 29,7 miljoonaa euroa ollen kaikkiaan 291,3 miljoonaa euroa. Palvelujen ostokuluja kasvatti lähinnä E18 Muurla-Lohja-hankkeen palvelumaksut. Hankkeen ensimmäinen vaihe avattiin liikenteelle marraskuussa 2008 ja toinen vaihe tammikuussa 2009.

Henkilöstökuluja kertyi yhteensä 52,4 miljoonaa euroa. Henkilöstön määrä vähentyi tilikauden aikana, mutta kulujen määrä lisääntyi 3,2 miljoonaa euroa edellisestä vuodesta. Kulujen lisäys aiheutui virkaehtosopimuksen mukaisista palkankorotuksista.

Taulukko 14 Tiehallinnon kulujen muutokset 2009-2008 (miljoonaa euroa)

Kuluerä	Tilinpäätös 2008	Tilinpäätös 2009	Muutos 2008/2009
Aineet ja tarvikkeet	16,1	18,1	2,0
Henkilöstökulut	49,2	52,4	3,2
Vuokrat	6,4	6,4	0,0
Palvelujen ostot	261,6	291,3	29,7
Muut kulut	4,6	4,2	-0,4
Sisäiset kulut	0,2	14,8	14,6
Poistot	488,4	514,2	25,8
Toiminnan kulut yhteensä	826,3	901,2	74,9
Rahoitustuotot ja -kulut	1,5	0,7	-0,7
Satunnaiset tuotot ja kulut	0,8	0,8	0,0
Siirtotalouden tuotot ja kulut	18,6	19,0	0,4
Tuotot veroista ja pakolliset maksut	187,3	196,5	9,3
Tilikauden kulut yhteensä	1 034,5	1 118,3	83,8

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuottoja saatiin korkotuloina ja vastaavina tuloina 0,01 miljoonaa euroa. Rahoituskuluja oli 0,7 miljoonaa euroa. Rahoituskulut olivat lähinnä viivästyskorkoja, joita on jouduttu maksamaan maanlunastuskorvausten yhteydessä sekä bonusmaksuja.

Satunnaiset tuotot ja kulut

Satunnaiset kulut olivat 0,8 miljoonaa euroa satunnaisia tuottoja suuremmat. Satunnaisia tuottoja kirjattiin 2,1 miljoonaa euroa, joka oli 1,3 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna. Tästä 0,9 miljoonaa oli palautusta AS Tehon kanssa puretuista sopimuksesta

Satunnaiset kulut lisääntyivät 1,3 miljoonalla eurolla. Satunnaisista kuluista suurin osa oli vahingonkorvauksia ja sopimussakkoja. Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyivät myös tasetta lisäävät tai vähentävät pienehköt oikaisuerät.

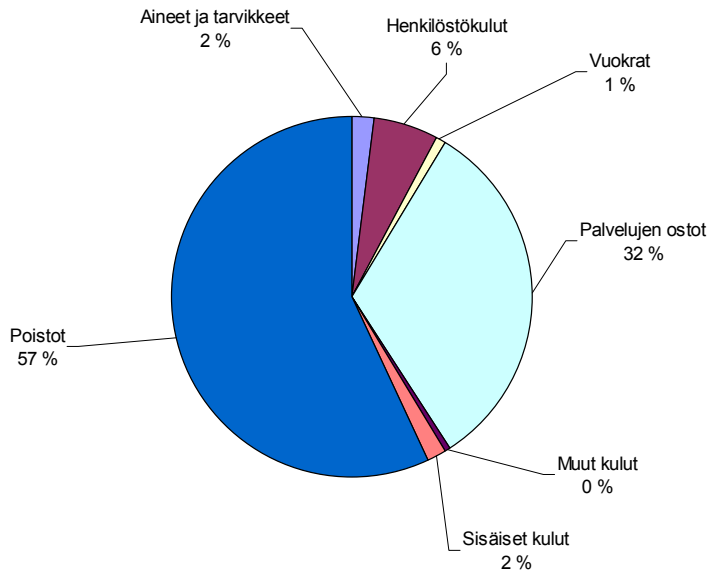
Siirtotalouden tuotot ja kulut

Siirtotalouden tuottoja oli tilivuonna 0,01 miljoonaa euroa. Siirtotalouden kuluja oli 19,0 miljoonaa euroa. Siirtotalouden kulut muodostuvat pääosin valtionapuina myönnettyistä yksityistieavustuksista. Yksityistieavustuksia maksettiin 18,9 miljoonaa euroa, mikä oli 5,0 miljoonaa euroa enemmän kuin edellisenä vuonna.

Tuotot ja kulut veroista ja pakollisista maksuista

Arvonlisäkuluja maksettiin 201,4 miljoonaa euroa ja arvonlisäveroja perittiin 4,8 miljoonaa euroa. Arvonlisäkulut lisääntyivät edellisestä vuodesta 9,3 milj. euroa. Maksettujen verojen lisäys on suhteessa palvelujen ostojen kasvuun.

Kuva 1 Toiminnan kulurakenne vuonna 2009

Tase

Taseen loppusumma oli 14 933,2 miljoonaa euroa. Lisäystä edellisvuodesta oli 240,0 miljoonaa euroa. Käyttöomaisuus lisääntyi 247,2 miljoonaa euroa, mutta lyhytaikaiset saamiset vähentyivät 7,0 miljoonaa euroa ja vaihtomaisuus 0,2 miljoonaa euroa.

Kuntien ja muiden valtion ulkopuolisten tahojen (pois lukien EU-rahoitus) rahoittamat osuudet tieinvestoinneista eivät sisälly valtion tieomaisuuden tasearvoon. Kirjausmenettely perustuu valtion kirjanpitolautakunnan lausuntoon (15/1998/19.5.1998).

Käyttöomaisuus

Taseeseen aktivoitiin investointimenoja kaikkiaan 784,1 miljoonaa euroa, josta elinkaarirahoitushankkeiden (E18 Lahnajärvi - Lohja ja Kilpilahden teollisuusalueen uusi tieyhteys) osuudet olivat 184,5 miljoonaa euroa. Ratahallintokeskuksen ja Merenkululaitoksen investointimenojen osuudet Vuosaaren sataman liikenneväylien rakentamisesta olivat 5,7 miljoonaa euroa.

Suunnitelman mukaisia poistoja kirjattiin 510,6 miljoonaa euroa ja suunnitelmasta poikkeavia poistoja 3,6 miljoonaa euroa (vanhentuneet tiesuunnitelmat ja lakkautetut maantiet). Ulkopuolisia rahoitusosuuksia oikaistiin taseesta 19,9 miljoonaa euroa. Omaisuutta siirrettiin muille valtion yksiköille hallinnan siirtoina 2,9 miljoonaa euroa. Omaisuuden myyntituloja kirjattiin 0,8 miljoonaa euroa.

Tieomaisuus

Valmiiden ja keskeneräisten tierakenteiden sekä tiepohjien tasearvo lisääntyi yhteensä 247,5 miljoonaa euroa (edellisenä vuotena lisäys oli 157,7 miljoonaa euroa).

naa euroa). Tilivuosien 2008 ja 2009 lisäykset johtuivat pääosin elinkaarirahoitushankkeen E18 Muurla-Lohja suurista valmistumiskirjauksista. Rakennusmaa-alueiden (tiealueet) lisäys oli 31,6 miljoonaa euroa.

Taulukko 15 Tieomaisuuden muutos (miljoonaa euroa)

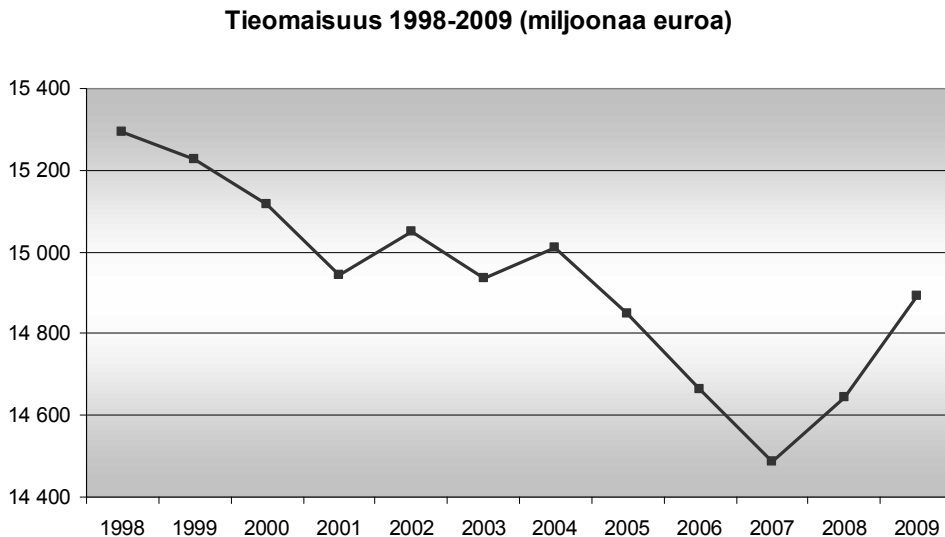
Tieomaisuus (milj. euroa)	1.1.2009	Lisäys	Poisto/ Vähennys	31.12.2009	Muutos
Tierakenteet yhteensä	13 551,7	789,7	520,4	13 821,0	269,3
Alusrakenteet	9 598,1	232,5	246,6	9 584,1	-14,1
Päällysteet	792,1	189,3	140,3	841,1	49,0
Sillat	2 879,2	216,6	76,3	3 019,5	140,3
Muut tierakenteet	282,2	151,3	57,2	376,3	94,1
Tiepohjat	681,3	31,7	0,1	712,9	31,6
Keskeneräiset tierakenteet	411,6	558,5	611,9	358,2	53,4
Tieomaisuus yhteensä	14 644,6	1 379,9	1 132,4	14 892,1	247,5

Taulukko ei sisällä Merenkululaitoksen eikä Ratahallintokeskuksen taseisiin siirrettyä omaisuutta.
Tilinpäätösliitteessä 7 esitetään hankintamenojen ja kumulatiivisten poistojen muutokset.

Tieomaisuuteen aktivoitiin investointimenoja yhteensä 775,6 miljoonaa euroa. Tiehankkeita kirjattiin valmistuneeksi 604,3 miljoonaa euroa. Suunnitelman mukaisia poistoja kirjattiin tierakenteista 507,4 miljoonaa euroa ja suunnitelmasta poikkeavia poistoja 3,6 miljoonaa euroa. Valmistuneita hankkeita olivat mm. E18 Muurla-Lohja-hankkeen vaihe 2 Lahnajärvi-Lohja, mt 103 Vuosaaren satamatie ja mt 100 Hakamäentie. Uusina hankkeina aloitettiin mm. E18 Kehä III:n kehittäminen 1. vaihe, vt 5 Lusi-Mikkeli puuttuvat parannustyöt ja Kilpilahden teollisuusalueen uusi tieyhteys, Porvoo sekä ensimmäisessä lisätalousarviossa päätetyt kt 51 Kirkkonummi-Kivenlahti, vt 14 Savonlinnan keskusta, 1. vaihe, vt 4 Päiväranta-Vuorela ja vt 6 Joensuun kohta.

Tierakenteiden investointimenot olivat 236,5 miljoonaa euroa suuremmat kuin tierakenteista kirjatut suunnitelman mukaiset poistot (edellisenä vuotena ero oli 162,1 miljoonaa euroa).

Kuva 2 Tieomaisuuden kehittyminen vuosina 1998-2009 (miljoonaa euroa)

Muu käyttöomaisuus

Aineettomat hyödykkeet koostuvat pääosin ostetuista ja teetetyistä atk-ohjelmista sekä sähköliittymistä. Tasearvo säilyi ennallaan.

Kiinteistöjen arvo säilyi ennallaan eikä tilivuonna tehty hallinnan siirtoja.

Koneiden, laitteiden ja kalusteiden arvo säilyi lähes ennallaan. Tierakenteisiin liittyvät koneet ja laitteet esitetään muissa tierakenteissa. Suurin osa atk-laitteista on hankittu leasing-sopimuksin. Arvoltaan vähäisiä (alle 10 000 euroa) koneita, laitteita ja kalusteita kirjattiin vuosikuluksi 0,3 miljoonaa euroa.

Vaihto- ja rahoitusomaisuus

Tiehallinnon vaihto-omaisuus 0,2 miljoonaa euroa koostuu liitännäisalueille varastoiduista maa-ainesjalosteista ja Tiehallinnon strategisille alueille varastoiduista kiviainesjalosteista. Vaihto-omaisuuden määrä vähentyi 0,2 miljoonaa euroa. Jalosteita käytetään pääosin tierakenteiden rakentamiseen.

Lyhytaikaiset saamiset 24,2 miljoonaa euroa koostuivat pääosin myyntisaamisista, josta kunnilta ja kaupungeilta laskutettava osuus oli 47,4 %, valtion virastoilta ja laitoksilta laskutettava osuus 40,2 % sekä yrityksiltä ja yksityisiltä henkilöiltä laskutettava osuus 12,4 %. Lyhytaikaiset saamiset vähentyivät edelliseen vuoteen verrattuna 7,0 miljoonaa euroa.

Oma ja vieras pääoma

Oma pääoma kasvoi 86,3 miljoonalla eurolla johtuen tierakenteiden lisäyksestä. Vieras pääoma kasvoi 153,6 miljoonaa euroa.

Jälkirahoitushankkeeseen Vt 4 Järvenpää-Lahti liittyvä pitkäaikainen ja lyhytaikainen velka tilivuoden lopussa oli yhteensä 18,9 miljoonaa euroa. Tilivuoden aikana velkaa lyhennettiin 7,1 miljoonaa euroa.

Elinkaarirahoitushankkeen E18 Muurla-Lohja pitkäaikainen ja lyhytaikainen velka tilivuoden lopussa oli yhteensä 284,7 miljoonaa euroa. Tilivuoden aikana kirjattiin Lahnajärvi-Lohja (vaihe 2) hankintamenosta pitkäaikainen velka, jonka takaisinmaksu päättyy 15.11.2029. Tilivuoden aikana velkaa lyhennettiin 13,6 miljoonaa euroa.

Kilpilahden teollisuusalueen uusi tieyhteys -hankkeesta kirjattiin pitkäaikaisena velkana taseeseen 0,5 miljoonaa euroa. Tilapäisrahoituksen nosto tapahtuu hankkeen edistymisen mukaisesti ja sen takaisinmaksupäivä on 15.1.2013.

Ostovelkoja oli 66,3 miljoonaa euroa. Vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna oli 9,9 miljoonaa euroa. Maanlunastuskorvausten osuus oli 2,0 miljoonaa euroa ja ostolaskujen osuus 64,2 miljoonaa euroa, josta Destia Oy:n ostolaskuja oli 14,3 miljoonaa euroa.

1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Tiehallinto on COSO ERM -viitekehyksen laajuudessa arvioinut, täyttääkö Tiehallinnon sisäinen valvonta ja siihen kuuluva riskienhallinta sille talousarvioasetuksen 69 §:ssä asetetut vaatimukset. Vahvistuslausuma perustuu Tiehallinnon strategisten riskien arviointiin sekä sisäisen tarkastuksen tarkastusraportteihin ja tilintarkastajan raportteihin.

Tehdyn arvioinnin perusteella Tiehallinto toteaa, että Tiehallinnon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menettelyt ovat tyydyttävällä tasolla. Riskiarvioinneissa sekä tarkastuksissa on tullut esiin kehittämistarpeita COSO ERM -viitekehyksen osa-alueilla. Tiehallinto on ryhtynyt tehtyjen havaintojen perusteella korjaaviin toimenpiteisiin. Tiehallinnon avainriskit ja niiden hallintakeinot on määritelty ja vastuutettu. Lisäksi Tiehallinnon toimintakäytäntöjen mukaan vastuutahot ryhtyvät aina korjaaviin toimiin ja/tai laativat aina toimenpidesuunnitelmat tarkastuksissa esiin tulleiden puutteiden korjaamiseksi. Tarkastuksissa ilmeni mm. eräitä puutteita valtuuskirjanpidossa ja käyttöomaisuuden kirjauksissa. Tiehallinto on ryhtynyt näitä korjaaviin toimenpiteisiin. Osittain tehdyt havainnot koskevat myös muita väylävirastoja ja asia ratkaistaan Liikennevirastossa.

Vuoden 2008 tilinpäätöksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointilausuman kehittämiskohteissa vuodelle 2009 on edetty. Tienpidon rahoituksen tila kohentui väliaikaisesti vuonna 2009 elvytysrahoituksen ja kustannustason nousun pysähtymisen myötä. Alueellisia investointeja on voitu lisätä. Tienkäyttäjien tyytyväisyys pääteiden kuntoon on suhteellisen hyvä, mutta muiden teiden osalta tyytyväisyys on keskitasoa huonompi. Ilmastomuutoksen vaikutuksia tienpidolle ja liikenteelle on otettu huomioon mm. sorateiden ja talvihoidon toimintalinjoissa. Tietoisuus riskistä on lisääntynyt, mutta varautuminen ääri-ilmiöihin vaatii vielä toimenpiteitä tiepidossa. Ilmastomuutoksen hillinnän tukeminen on yksi ministeriön Liikennevirastolle vuodelle 2010 asettamista tavoitteista. Vuonna 2009 valtionhallinnon Tiehallintoa koskevat organisaatiouudistukset värittivät koko vuoden toimintaa. Uudet

virastot (ELYt ja Liikennevirasto) aloittivat toimintansa vuoden 2010 alusta. Vuonna 2010 eräs keskeinen toimintalinja on varmistaa uusissa organisaatioissa tieliikenteen toimivuus ja turvallisuus sekä huolehtia muutokselle asetettujen tuottavuus- ja kehittämistavoitteiden toteutuminen.

Tiehallinto virastona lakkasi 31.12.2009. Tästä syystä Tiehallinto ei esitä kehittämiskohteita vuodelle 2010.

1.9 Arviointien tulokset

Vuonna 2009 Tiehallinnon julkisuuskuva mediassa oli valtaosin neutraalia ja Tiehallinnon esilläolon määrä on säilynyt edellisvuosien tasolla. Vain alle 10 % julkisuudesta oli kielteistä.

Yksittäisistä aihealueista vuoden aikana saivat eniten huomiota teiden rakentamiseen ja suunnitteluun liittyvät asiat. Lisäksi etenkin syksyllä esillä olivat kunnossapitoon ja hoitoon liittyvät aiheet, esimerkiksi maanteiden talvihoidon tason nostaminen huomioitiin mediassa hyvin. Vuoden aikana mediatilaa sai runsaasti myös liikenteen hallintaan ja tekniikkaan liittyvä uutisointi, erityisesti E18-tien sulkemisiin liittyen.

1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Tiehallinnossa ilmeni toukokuun lopulla 2009 laskuhuijausyritys, jossa tavoitteena oli ohjata noin 300 000 euron edestä urakkasuorituksia väärälle pankkitilille. Taloushallinnon valppauden ansiosta yritys onnistuttiin estämään. Tiehallinnon keskushallinto on tehnyt tapahtuneesta tutkintapyyntöä Helsingin poliisilaitokselle 1.6.2009. Poliisilaitokselta saadun arvion mukaan juttu etenee kevään 2010 aikana syyttäjälle. Tapahtuneen johdosta taloushallinnon menettelyjä tarkistettiin sen varmistamiseksi, että vastaisuudessaakin pystyttäisiin estämään vastaavanlaiset yritykset.

Tiehallinnon vastuulla oleviin varoihin, valtiontukiin, EU-varoihin ja kansallisiin varoihin ei ole kohdistunut takaisinperintöjä.

2 TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2008	Talousarvio 2009	Tilinpäätös 2009	Vertailu Tilinpäätös -	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	239 880,36	270 719	270 719,14	0,00	100
11.04.01 Arvonlisävero	239 880,36	270 719	270 719,14	0,00	100
12. Sekalaiset tulot	44 122 713,54	18 056 181	11 561 491,83	-6 494 688,99	64
12.31.11 Tiehallinnon tulot		5 000 000	937 769,50	-4 062 230,50	19
12.31.24 Tiehallinnon tulot	6 453 736,38				
12.31.99 Liikenneministeriön hallinnonalan muut tulot	37 668 857,16	13 055 000	10 622 541,51	-2 432 458,49	81
12.31.99.2 Vuosaaren sataman suoritukset	26 606 617,51				
12.31.99.3 Hakamäentie, Helsinki suoritukset	11 062 239,65				
12.31.99.3 Vuosaaren sataman suoritukset		6 527 000	5 016 295,22	-1 510 704,78	77
12.31.99.4 Hakamäentie, Helsinki suoritukset		6 528 000	5 606 246,29	-921 753,71	86
12.32.99 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot		1 181	1 180,82	0,00	100
12.32.99.06 Muut tulot		1 181	1 180,82	0,00	
12.39.50 Nettotulot osakemyynnistä	120,00				0
13. Korkotulot ja voiton tuloutukset	6 064,00	6 528	6 528,00	0,00	100
13.03.01 Osinkotulot	6 064,00	6 528	6 528,00	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä	44 368 657,90	18 333 428	11 838 738,97	-6 494 688,99	65

Tiehallinnon tilinpäätös 2009
TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA

Päätöksen, momentin ja tilijaoittelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2008	Talousarvio 2009 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2009 määrärahojen käyttö vuonna 2009	Talousarvion 2009 määrärahojen siirto seuraavalle vuodelle	Tilinpäätös 2009	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot Käytettävissä vuonna 2009 (pl. peruutukset)	Käyttö vuonna 2009	Siirretty seuraavalle vuodelle
31. Liikenneministeriön hallinnonala	1 104 667 800,79	1 157 238 019	1 071 488 289,65	75 032 663,82	1 146 520 953,47	10 717 065,79	66 027 467,45	807 527 367,45	732 218 967,63	75 308 399,82
31.01.29 Arvonlisäveromenot (arviomääräraha)		186 444 119	186 444 119,26		186 444 119,26					
31.01.40 Eräät valtionavut (klintea määräraha)		160 000	160 000,00		160 000,00					
31.01.40.5 Mobilisa-säätiö		160 000	160 000,00		160 000,00					
31.10.01 Tiehallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2v.)		82 701 900	66 071 690,81	16 630 209,19	82 701 900,00			82 701 900,00	66 071 690,81	16 630 209,19
31.10.21 Perustienpito (siirtomääräraha 2v.)		578 298 000	532 872 246,54	45 425 753,46	578 298 000,00			578 298 000,00	532 872 246,54	45 425 753,46
31.10.50 Valtionapu yksityisten teiden kunnossapittoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3v)		23 000 000	13 220 484,05	9 779 515,95	23 000 000,00			23 000 000,00	13 220 484,05	9 779 515,95
31.10.76 Maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)		32 720 000	32 361 446,45		32 361 446,45	358 553,55				
31.10.76.1 Tielain muk.maa-al.hank.		32 720 000	32 361 446,45		32 361 446,45	358 553,55				
31.10.78 Eräät väylähankkeet (arviomääräraha)		196 414 000	186 055 487,76		186 055 487,76	10 358 512,24				
31.10.78.1.01 Mt 100 Hakamaentie, Helsinki		19 110 000	16 496 789,52		16 496 789,52	2 613 210,48				
31.10.78.1.02 Vi 20 Hintta-Korvenkylä		25 500 000	25 479 580,94		25 479 580,94	20 419,06				
31.10.78.1.03 Tampereen läntinen kehätie		500 000	444 249,42		444 249,42	55 750,58				
31.10.78.1.04 Vi2 Vinti-Pori		2 860 000	1 890 981,38		1 890 981,38	969 018,62				
31.10.78.1.05 Vi 6 Lappeenranta-Imatra		49 900 000	48 072 242,49		48 072 242,49	1 827 757,51				
31.10.78.1.06 Vi 4 Lusi-Vaajakoski		40 200 000	39 123 618,39		39 123 618,39	1 076 381,61				
31.10.78.1.07 Vi 4 Kemin kohta ja sillat		30 500 000	29 759 661,97		29 759 661,97	740 338,03				
31.10.78.1.08 E18 Vaalimaan rekkapartti		140 000	115 318,32		115 318,32	24 681,68				
31.10.78.1.09 Vi 5 Lusi-Mikkeli		12 000 000	10 761 920,02		10 761 920,02	1 238 079,98				
31.10.78.1.10 Kl 51 Kirkkonummi-Kivenlahti		1 000 000	594 149,30		594 149,30	405 850,70				
31.10.78.1.11 Vi 5 Päiväranta-Vuorela		3 000 000	2 769 844,67		2 769 844,67	230 155,33				
31.10.78.1.12 Vi 6 Joensuu kohta		1 000 000	746 941,92		746 941,92	253 058,08				
31.10.78.1.13 E18 Lohja-Lohjanharju		150 000	104 365,63		104 365,63	45 634,37				
31.10.78.4.1 Vuosaaren sat.liikenneväylä		7 554 000	6 740 901,60		6 740 901,60	813 098,40				
31.10.78.4.3 Vi 14 Savonlinnan keskus		3 000 000	2 954 922,19		2 954 922,19	45 077,81				
31.10.79 Jalkirahoitus-, kokonaisrahoitus- ja elinkaarihoidustushankkeet (siirtomääräraha 3v)		57 500 000	54 302 814,78	3 197 185,22	57 500 000,00			57 500 000,00	54 302 814,78	3 197 185,22
31.10.79.1 Vi 4 Järvenpää-Lahti										
31.10.79.2 E 18 Muuria-Lohja										
31.24.01 Tiehallinnon toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	82 835 700,00									
31.24.21 Perustienpito (siirtomääräraha 2 v)	565 956 000,00	23 400 000	22 771 520,12	628 479,88	23 400 000,00			23 400 000,00	22 771 520,12	628 479,88
31.24.76 Tielain mukaiset maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (arviomääräraha)	30 879 904,71	34 100 000	31 531 294,66	2 568 705,34	34 100 000,00		9 636 959,20	31 531 294,66	31 531 294,66	2 568 705,34
31.24.78 Eräät tiehankkeet (arviomääräraha)	152 627 369,82									
31.24.78.01 E18 Lohja-Lohjanharju	125 745,32									
31.24.78.06 Vi 4 Lahti-Heinola	311 005,08									
31.24.78.08 Mt 100 Hakamaentie, Helsinki	32 535 998,97									
31.24.78.09 Vi 3 Tampereen läntinen kehätie, 2. vaihe	23 499 996,30									
31.24.78.10 Vi 2 Vinti-Pori	20 060 031,32									
31.24.78.11 Vi 6 Lappeenranta-Imatra	38 113 004,28									
31.24.78.13 Vi 4 Kemin kohta ja sillat	21 074 857,17									
31.24.78.14 Kl 51 Kirkkonummi-Kivenlahti	34 337,05									
31.24.78.15 Vi 4 Lusi-Vaajakoski	16 499 909,63									
31.24.78.17 E18 Vaalimaan rekkapartti-alue	372 484,70									
31.24.79 Jalkirahoitus-, kokonaisrahoitus- ja elinkaarihoidustushankkeet (siirtomääräraha 3 v)	25 300 000,00						2 802 474,18	2 802 474,18	2 802 474,18	
31.24.79.1 Vi 4 Järvenpää-Lahti	19 400 000,00						585 707,81	585 707,81	585 707,81	
31.24.79.5 E18 Muuria-Lohja	5 900 000,00						2 216 766,37	2 216 766,37	2 216 766,37	

Päätöksen, momentin ja tilijaoituksen numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2008	Talousarvio 2009 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2009 määrärahojen käyttö vuonna 2009	Talousarvio - Tilinpäätös	Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytetty määrärahoja koskevat täydentävät tiedot	Käyttö vuonna 2009 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
31.25.50 Valtionapu yksistysten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (siirtomääräraha 3v)	18 000 000,00				5 917 853,97	5 917 853,97	5 642 117,97	275 736,00
31.99.29 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan arvonsäveroimet (arviomääräraha)	182 729 161,73							
31.99.40 Eräät valtionavut (kiinteä määräraha)	160 000,00							
31.99.40.5 Mobilia-säätiö	160 000,00							
31.99.62 EU:n rakennerahastojen valtion rahoitusosuus liikenne- ja viestintäministeriön osalta (arviomääräraha)	934 027,40							
31.99.78 Vuosareen sataman liikenneväylien rakentaminen (arviomääräraha)	45 245 637,13							
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	28 738 340,43	45 926 668	41 996 182,72	45 657 080,52	3 957 544,53	31 762 544,53	28 101 646,73	3 660 897,80
32.30.51 Työllisyys- ja yrittäjyyspolitiikka		49 119	49 118,86	49 118,86				
32.30.51.2.1 Palkkaukset		41 592	41 591,64	41 591,64				
32.30.51.2.2 Muut menot		7 527	7 527,22	7 527,22				
32.50.63 Kainuun kehittämissuunnitelma (siirtomääräraha 3v)	28 069 000,00	27 805 000	24 144 102,20	27 805 000,00		31 762 544,53	28 101 646,73	3 660 897,80
32.50.63.10 Perustienpito ja tiestön kehittäminen	28 069 000,00	27 805 000	24 144 102,20	27 805 000,00		31 762 544,53	28 101 646,73	3 660 897,80
32.50.64 EU:n rakennerahastojen rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007-2013 (arviomääräraha)		13 113 540	12 965 131,05	12 965 131,05				
32.50.64.1.2 Kainuun hallintokokoukset		372 818	372 817,99	372 817,99				
32.50.64.1.3 Muut EAKR-hallinnon alat		4 372 332	4 372 332,41	4 372 332,41				
32.50.64.3.6 EAKR 2000-2006, Itä-Suomi		1 850 000	1 850 000,00	1 850 000,00				
32.50.64.4.6 2000-2006, Pohjois-Suomi		180 000	180 000,00	180 000,00				
32.50.64.5.6 EAKR 2000-2006 Etelä-Suomi		4 351 010	4 227 983,95	4 227 983,95				
32.50.64.6.6 EAKR 2000-2006 Länsi-Suomi		1 987 380	1 961 996,70	1 961 996,70				
32.50.65 Valtion rahoitusosuus EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007-2013 (arviomääräraha)		4 959 009	4 837 830,61	4 837 830,61				
32.50.65.1.2 Kainuun hallintokokoukset		177 181	177 180,99	177 180,99				
32.50.65.1.3 Muut EAKR-hallinnon alat		2 871 608	2 871 607,95	2 871 607,95				
32.50.65.6.3.1 EAKR 2000-2006, valtion o		1 910 220	1 789 041,67	1 789 041,67				
32.70.61 Euroopan aluekehitysrahaston ja sosiaalirahaston osallistuminen EU:n rakennerahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2000-2006 (arviomääräraha)	622 356,06							
32.70.61.3.6 Etelä-Suomi, LVM	622 356,06							
32.80.51 Työllistämisen, koulutuksen ja erityisohjelmien (kiinteä määräraha)	46 984,37							
32.80.51.2.1 Palkkaukset	41 015,26							
32.80.51.2.2 Muut menot	5 969,11							
Määrärahojen yhteensä	1 133 406 141,22	1 203 164 687	1 113 484 472,37	1 192 178 033,99	0,00	839 289 911,98	760 320 614,36	78 969 297,62

Tiehallinnon talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €)		Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)												
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö	Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttämättä	Uusittavissa 2010 TA:ssa	Talousarvio-menot 2009	Määräraha-tarve 2010	Määräraha-tarve 2011	Määräraha-tarve 2012	Määräraha-myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä	
31.10.21 Perustienpito	6 790	0	0	0	0	0	0	0	781	3 714	2 295	0	6 790	
Aikaisempien vuosien valtuudet	6 790							0	781	3 714	2 295		6 790	
Vuonna 2009 käytettävissä olleet valtuudet		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
31.10.78 Eräät tietohankkeet	704 019	299 000	267 298	566 298	362 154	204 144	180 756	186 056	145 065	70 932	32 547	241 869	490 413	
Aikaisempien vuosien valtuudet	704 019							143 214	33 665	11 924	362	134 557	180 508	
Vuonna 2009 käytettävissä olleet valtuudet		299 000	267 298 *	566 298	362 154	204 144	180 756	42 842	111 400	59 008	32 185	107 312	309 905	
31.10.79 Jälkirahoitus-, kokonaisrahoitus- ja elinkaari-rahastuhankkeet	892 742	0	53 939	53 939	2 237	51 702	51 702	57 105	61 708	55 803	67 802	490 951	676 264	
Aikaisempien vuosien valtuudet	892 742							54 868	61 708	55 803	67 802	490 951	676 264	
Vuonna 2009 käytettävissä olleet valtuudet		0	53 939	53 939	2 237	51 702	51 702	2 237					0	
32.50.63 Kainuun kehittämisraha	5 300								2 650	2 650			5 300	
Aikaisempien vuosien valtuudet	5 300								2 650	2 650			5 300	
Vuonna 2009 käytettävissä olleet valtuudet														
32.50.64 EU:n rakennerrahastojen rahoitusosuus EU:n rakennerrahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007-2013	5 242	14 132	2 189	16 321	16 321	0	0	12 965	8 449	0			8 449	
Aikaisempien vuosien valtuudet	5 242							3 522	1 720				1 720	
Vuonna 2009 käytettävissä olleet valtuudet		14 132	2 189	16 321	16 321	0	0	9 443	6 729				6 729	
32.50.65 Valtion rahoitusosuus EU:n rakennerrahasto-ohjelmiin ohjelmakaudella 2007-2013	3 118	5 741	1 677	7 418	7 418	0	0	4 838	5 577	0			5 577	
Aikaisempien vuosien valtuudet	3 118													
Vuonna 2009 käytettävissä olleet valtuudet		5 741	1 677	7 418	7 418	0	0	1 907	1 211				1 211	
Yhteensä	1 617 211	318 873	325 103	643 976	388 130	255 846	232 458	260 964	224 230	133 099	102 644	732 820	1 192 793	
Aikaisempien vuosien valtuudet	1 617 211							203 511	101 735	74 091	70 459	625 508	871 793	
Vuonna 2009 käytettävissä olleet valtuudet		318 873	325 103 *	643 976	388 130	255 846	232 458	57 453	122 495	59 008	32 185	107 312	321 000	

*) Vuoden 2009 uusittuun valtuuteen on tehty korjauksia lityneiden virheiden takia.

3 TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.2009-31.12.2009		1.1.2008- 31.12.2008
TOIMINNAN TUOTOT			
Maksullisen toiminnan tuotot	1 946 436,27		2 117 506,26
Vuokrat ja käyttökorvaukset	1 351 718,91		1 277 872,47
Muut toiminnan tuotot	<u>28 774 214,29</u>	32 072 369,47	<u>17 236 105,13</u>
			20 631 483,86
TOIMINNAN KULUT			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	-17 861 803,70		-15 838 940,36
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-205 857,31		-247 380,70
Henkilöstökulut	-52 371 758,01		-49 156 315,12
Vuokrat	-6 394 363,15		-6 370 803,96
Palvelujen ostot	-291 268 700,32		-261 573 368,37
Muut kulut	-4 186 974,80		-4 609 198,55
Valmistus omaan käyttöön (-)	0,00		0,00
Poistot	-514 157 391,32		-488 354 105,08
Sisäiset kulut	<u>-14 793 087,82</u>	<u>-901 239 936,43</u>	<u>-199 547,57</u>
			<u>-826 349 659,71</u>
JÄÄMÄ I		-869 167 566,96	-805 718 175,85
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT			
Rahoitustuotot	14 086,25		10 612,12
Rahoituskulut	<u>-731 488,73</u>	-717 402,48	<u>-1 477 628,63</u>
			-1 467 016,51
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT			
Satunnaiset tuotot	2 131 313,69		817 269,44
Satunnaiset kulut	<u>-2 882 674,52</u>	-751 360,83	<u>-1 587 674,25</u>
			-770 404,81
JÄÄMÄ II		-870 636 330,27	-807 955 597,17
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT			
Tuotot			
Siirtotalouden tuotot kunnilta	0,00		0,00
Siirtotalouden tuotot elinkeinoeläimältä	0,00		0,00
Muut siirtotalouden tuotot ulkomailta	14 217,88		0,00
Muut siirtotalouden tuotot	<u>0,00</u>	14 217,88	<u>0,00</u>
			0,00
Kulut			
Siirtotalouden kulut kunnille	0,00		0,00
Siirtotalouden kulut yhteisöille	-18 877 602,02		-18 438 267,03
Muut siirtotalouden kulut	<u>-160 000,00</u>	<u>-19 037 602,02</u>	<u>-160 000,00</u>
			<u>-18 598 267,03</u>
JÄÄMÄ III		-889 659 714,41	-826 553 864,20
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA			
Perityt arvonnäisäverot	4 820 194,14		1 540 127,27
Suoritettut arvonnäisäverot	<u>-201 361 023,39</u>	<u>-196 540 829,25</u>	<u>-188 807 743,55</u>
			<u>-187 267 616,28</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-1 086 200 543,66</u>	<u>-1 013 821 480,48</u>

4 TASE

TILIVIRASTON TASE

	31.12.2009		31.12.2008	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	1 534 712,02		1 731 417,65	
Muut pitkävaikutteiset menot	2 484 993,89		3 783 051,29	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>5 374 823,15</u>	9 394 529,06	<u>3 937 676,85</u>	9 452 145,79
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Maa- ja vesialueet	4 683 532,50		4 571 048,61	
Rakennusmaa- ja vesialueet	713 504 099,30		681 937 063,31	
Rakennukset	229 834,74		272 620,94	
Rakennelmat	450 314,13		483 271,13	
Rakenteet	13 821 019 505,49		13 551 705 378,37	
Alusrakenteet	9 584 111 819,17		9 598 202 957,28	
Päällysteet	841 077 090,35		792 089 499,15	
Sillat	3 019 471 569,91		2 879 204 381,84	
Muut tierakenteet	376 326 745,58		282 173 326,49	
Muut rakenteet	32 280,48		35 213,61	
Koneet ja laitteet	502 748,54		690 385,83	
Kalusteet	114 407,85		192 717,79	
Muut aineelliset hyödykkeet	14 814,86		14 934,86	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>358 223 475,89</u>	14 898 742 733,30	<u>411 627 107,38</u>	14 651 494 528,22
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	589 498,51	589 498,51	589 918,98	589 918,98
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET		14 908 726 760,87		14 661 536 592,99
	31.12.2009		31.12.2008	
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
VAIHTO-OMAISUUS				
Aineet ja tarvikkeet	200 281,12		406 138,43	
		200 281,12		406 138,43
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	18 304 164,91		26 335 641,78	
Siirtosaamiset	5 725 772,66		4 823 870,78	
Muut lyhytaikaiset saamiset	161 810,19		42 046,06	
Ennakkomaksut	<u>0,00</u>	24 191 747,76	<u>0,00</u>	31 201 558,62
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Muut pankkitilit	<u>94 210,52</u>	94 210,52	<u>79 888,69</u>	79 888,69
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		24 486 239,40		31 687 585,74
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>14 933 213 000,27</u>		<u>14 693 224 178,73</u>

	31.12.2009		31.12.2008	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	15 447 576 079,51		15 447 576 079,51	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-986 110 800,82		-1 023 209 750,65	
Pääoman siirrot	1 172 624 314,53		1 050 920 430,31	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-1 086 200 543,66</u>	14 547 889 049,56	<u>-1 013 821 480,48</u>	14 461 465 278,69
VIERAS PÄÄOMA				
PITKÄAIKAINEN				
Muut pitkäaikaiset velat	<u>282 739 161,30</u>	282 739 161,30	<u>127 781 471,11</u>	127 781 471,11
LYHYTAIKAINEN				
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	21 429 209,41		12 579 510,01	
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	1 568,70		1 947,70	
Saadut ennakot	2 384 741,65		3 805 781,01	
Ostovelat	66 287 782,41		76 200 635,56	
Tilivirastojen väliset tilitykset	1 709 187,33		1 069 214,18	
Edelleen tilitettävät erät	1 346 651,13		2 315 046,06	
Siirtovelat	9 352 166,41		7 920 112,30	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>73 482,37</u>	<u>102 584 789,41</u>	<u>85 182,11</u>	<u>103 977 428,93</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		385 323 950,71		231 758 900,04
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>14 933 213 000,27</u>		<u>14 693 224 178,73</u>

5 LIITETIEDOT

Tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperusteista ja vertailtavuudesta.

1) Budjetoinnin muutokset, joilla vaikutus rahoitukseen ja laskelmiin

Vuonna 2009 liikenneministeriön hallinnonalan virastojen budjetointi muuttui. Vuoden 2009 talousarviossa väylähallinnon talousarviot koottiin yhteen momentin 31.10. Liikenneverkko alle. Tiehallinnon toimintamenot budjetoitiin momentille 31.10.01., perustienpito momentille 31.10.21., valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen momentille 31.10.50., maa- ja vesialueiden hankinnat ja korvaukset momentille 31.10.76. sekä eräät väylähankkeet momentille 31.10.78. ja jälkirahoitus-, kokonaisrahoitus- ja elinkaarirahoitushankkeet momentille 30.10.79. Vuosaaren sataman liikenneväylät -hanke siirrettiin osaksi eräät väylähankkeet momenttia (31.10.78.).

Elinkaarirahoitushankkeen E18 Muurla-Lohja (momentti 31.10.79) suunnittelusta, rakentamisesta, hoidosta ja ylläpidosta on solmittu 27.10.2005 kokonaispalvelusopimus Tieyhtiö Ykköstie Oy:n kanssa. Sopimuskausi päättyy vuonna 2029. Sopimusaikana Tiehallinto maksaa Tieyhtiö Ykköstie Oy:lle vuosittaisista kokonaispalvelumaksua, joka muodostuu käytettävyyksmaksusta ja palvelutasomaksusta. Kirjausmenettelyssä noudatetaan samaa periaatetta kuin jälkirahoitushankkeessa Lahti-Järvenpää, josta Tiehallinto on saanut lausunnon Valtion kirjanpitolautakunnalta (nro 23/2002).

Toinen vaihe, tieosuus Lohja-Lahnajärvi avattiin liikenteelle 28.1.2009 ja sen hankintamenoksi kirjattiin taseeseen 184 milj. euroa ja hankintamenoa vastaava määrä kirjattiin taseeseen velkoihin. Toisen vaiheen vuoden 2009 lyhennysosuutta maksettiin 8,112 milj. euroa. Ensimmäisen vaiheen, vuonna 2008 avatun tieosuuden Muurla-Lahnajärvi ja toisen vaiheen, tieosuuden Lohja-Lahnajärvi vuosittainen velanlyhennys tulee olemaan 13,588 milj. euroa.

Kilpilahden uuden tieyhteyden (momentti 31.10.78) rakentamisesta solmittiin yhteistyösopimus 12.1.2009. Sopimuksen osapuolina ovat Tiehallinnon suurten investointien yksikkö, Neste Oil Oy, Borealis Polymers OY, Helsingin Vesi, Itä-Uudenmaan Jätehuolto Oy, Porvoon kaupunki ja Sipoon kunta. Hankkeen kokonaiskustannukset ovat 25,0 milj. euroa lisättynä arvonnalisäverolla. Osana hanketta Tiehallinnon suurten investointien yksikkö ja Neste Oil Oy sopivat tilapäisrahoituksesta, jonka mukaan Neste Oil Oy sitoutui myöntämään tilapäisrahoituksen Tiehallinnolle koskien Tiehallinnon rahoitusosuutta (valtiolle kuuluvat menot). Lainan arvonnalisäveroton enimmäismäärä on 13,175 milj. euroa. Tiehallinto (v. 2010 lukien Liikennevirasto) maksaa saamansa tilapäisrahoituksen Neste Oil Oy:lle takaisin yhtenä eränä 15.1.2013. Tiehallinnon osuus investointimenoista kirjataan neljännesvuosittain taseeseen sekä käyttöomaisuudeksi että pitkäaikaiseksi velaksi. Vuoden 2009 lopussa taseeseen kirjattu määrä oli 499 124,05 euroa.

2) Valuuttakurssi, jota käytetty muutettaessa ulkomaanrahamääräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi

Tiehallinto on käyttänyt Suomen pankin viimeksi noteeraamaa kurssia

3) Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät

Tiehallinnon hankinnan ja valmistuksen kiinteitä menoja ei sisällytetä aktivoitaviin hankintamenoihin.

Varainhoitovuoden tulot ja menot on kirjattu tuotoiksi ja kuluiksi suoriteperusteisesti. Poikkeuksena tästä olivat yhteisrahoitteisen toiminnan EU-hankkeista saatavat tulot, jotka on kirjattu maksuperusteisesti.

4) Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut, talousarviotulot ja -menot sekä korjaukset

Taseen lisäysviennit liikekirjanpidon tilillä 6099, Muut satunnaiset tuotot

120201 Omistusoikeudella olevat maa-ainesalueet 162 000,00

5) Selvitys edellistä vuotta koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätösvuoden tietojen kanssa

Valtuustiedot

Vuoden 2008 tilinpäätöksen jälkeen seuraavien hankkeiden valtuustietoja on jouduttu korjaamaan:

Lappeenranta-Imatra

Puutteellisten kirjausten vuoksi vuoden 2008 valtuuden käyttö oli ilmoitettu 194 287 euroa liian pieneksi. Vuoden 2008 valtuuden käyttö on korjattu tätä vastaavaksi yhteensä 3 854 608 euroon. Korjaus on tehty vuoden 2009 valtuusilmoituksessa, jolloin uusi vuodelle 2009 siirtyvä valtuus on 76 280 522 euroa.

Savonlinnan keskusta

Vuoden 2007 valtuuden käyttö oli ilmoitettu 500 000 euroa liian suurena keskeytyneen sopimuksen vuoksi. Vuoden 2007 valtuudesta on tehty keskeytystä vastaava vähennys, jolloin valtuuden käyttö oli 1 668 151 euroa ja vuodelle 2008 sekä 2009 siirtyvä valtuus on korjattu vuoden 2009 valtuusilmoituksessa 57 331 849 euroon.

6) Selvitys tilinpäätöksen jälkeen esille tulleista korjaustarpeista, jotka tehdään seuraavan tilivuoden aikana

Korjaustarpeita ei ole tilinpäätösvaiheessa havaittu.

Tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2008	Talousarvio 2009 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2009	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
12.39.50	Bruttotulot	120,00			
Nettotulot	Bruttomenot	0,00			
osakemyynnistä	Nettotulot	120,00			

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2008	Talousarvio 2009 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2009 määrärahojen		Tilinpäätös 2009 Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2009	siirto seuraavalle vuodelle		Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2009	Käyttö vuonna 2009 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
31.10.01 Tiehallinnon toimintamenot	Bruttomenot	86 201 900	70 745 998,34		87 376 207,53				70 745 998,34
	Bruttotulot	3 500 000	4 674 462,53		4 674 462,53				4 674 462,53
Siirtomääräraha 2v	Nettomenot	82 701 900	66 071 535,81	16 630 209,19	82 701 745,00		82 701 900,00	66 071 535,81	16 630 364,19
31.10.21 Perustienpito	Bruttomenot	583 298 000	561 648 597,04		607 074 350,50				561 648 597,04
	Bruttotulot	5 000 000	28 776 349,98		28 776 349,98				28 776 349,98
Siirtomääräraha 2v	Nettomenot	578 298 000	532 872 247,06	45 425 753,46	578 298 000,52		578 298 000,00	532 872 247,06	45 425 752,94
31.24.01 Tiehallinnon toimintamenot	Bruttomenot	86 940 994,71							
	Bruttotulot	4 105 294,71							
Siirtomääräraha 2v	Nettomenot	82 835 700,00				9 636 959,20	9 636 959,20	9 636 959,20	
31.24.21 Perustienpito	Bruttomenot	587 400 590,58							
	Bruttotulot	21 444 590,58							
Siirtomääräraha 2v	Nettomenot	565 956 000,00				47 670 180,10	47 670 180,10	47 670 180,10	
32.50.63 Kainuun kehittä- misraha	Bruttomenot	29 093 363,81	27 805 000	24 232 071,41	27 892 969,21				28 189 615,94
	Bruttotulot								87 969,21
		1 024 363,81	87 969,21		87 969,21				
Siirtomääräraha 3v	Nettomenot	28 069 000,00	27 805 000	24 144 102,20	27 805 000,00	3 957 544,53	31 762 544,53	28 101 646,73	3 660 897,80

Tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Tiehallinnolla ei ole arviomäärärahojen ylityksiä.

Tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Tiehallinnolla ei ole peruutettuja siirrettyjä määrärahoja.

Tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2009	2008
Henkilöstökulut	42 795 765,62	39 583 214,08
Palkat ja palkkiot	40 411 670,73	38 782 056,09
Tulosperusteiset erät	1 629 668,02	1 298 475,01
Lomapalkkavelan muutos	754 426,87	-497 317,02
Henkilösivukulut	9 575 992,39	9 573 101,04
Eläkekulut	7 876 836,57	7 936 864,62
Muut henkilösivukulut	1 699 155,82	1 636 236,42
Yhteensä	52 371 758,01	49 156 315,12
Johdon palkat ja palkkiot, josta	0,00	0,00
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	3 600,00	3 520,00
Johto	0,00	0,00
Muu henkilöstö	0,00	0,00

Tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Tiehallinnossa on suunnitelman mukaiset poistot laskettu yhdenmukaisin periaattein käyttöomaisuus-hyödykkeiden taloudellisen pitoajan mukaisina tasapoistoina alkuperäisestä hankintamenosta.

Omaisuusryhmä	Poisto- menetelmä	Poistoaika vuotta	Vuotuinen poisto % 1)	Jäännösarvo %
1120 Ostetut atk-ohjelmistot	Tasapoisto	5	20	0
1123 Liittymismaksut	Tasapoisto	10	10	0
1129 Muut aineettomat oikeudet	Tasapoisto	10	10	0
1140 Itse valmistetut ja teetetut atk-ohjelmat	Tasapoisto	5	20	0
1149 Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	5	20	0
1202 Maa-aineesalueet	Substanssipoisto	-	-	
1211 Tiepohjat	Substanssipoisto	-	-	
1220 Asuinrakennukset	Tasapoisto	40	2,5	0
1221 Toimistorakennukset	Tasapoisto	40	2,5	0
1222 Teollisuusrakennukset	Tasapoisto	40	2,5	0
1223 Varastorakennukset	Tasapoisto	20	5	0
1229 Muut rakennukset	Tasapoisto	20	5	0
1230 Rakennelmat	Tasapoisto	20	5	0
124001 Tierakenteet, Alusrakenteet	Tasapoisto	50	2	0
124002 Tierakenteet, Päällysteet	Tasapoisto	10	10	0
124003 Tierakenteet, Sillat	Tasapoisto	50	2	0
124004 Muut tierakenteet	Tasapoisto	3 - 10	3,3 - 10	0
1243 Väylät ja kanavat	Tasapoisto	20	6	0
1250 Autot ja muut maakuljetusvälineet	Tasapoisto	5	20	0
1254 Kevyet työkoneet	Tasapoisto	5 - 10	10 - 20	0
1255 Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet	Tasapoisto	3	33,3	0
1256 Toimistokoneet ja laitteet	Tasapoisto	5 - 6	16,6 - 20	0
1257 Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	Tasapoisto	5	20	0
1258 Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	Tasapoisto	5	20	0
1260 Muut tutkimuslaitteet	Tasapoisto	5 - 8	12,5 - 20	0
1269 Muut koneet ja laitteet	Tasapoisto	5 - 10	10 - 20	0
1270 Asuinhuoneisto- ja toimistokalusteet	Tasapoisto	5 - 10	10 - 20	0
1279 Muut kalusteet	Tasapoisto	5	20	0
1289 Piha-alueiden asfaltoinnit	Tasapoisto	10	10	0

Tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Aineettomat hyödykkeet					
	112 Aineettomat oikeudet	114 Muut pitkävaikutteiset menot	119 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Yhteensä	
Hankintameno 1.1.2009	2 845 965,81	11 173 062,27	3 937 676,85	17 956 704,93	
Lisäykset	253 288,48	924 051,87	2 349 860,80	3 527 201,15	
Vähennykset	-1 675,23	0,00	-912 714,50	-914 389,73	
Hankintameno 31.12.2009	3 097 579,06	12 097 114,14	5 374 823,15	20 569 516,35	
Kertyneet poistot 1.1.2009	-1 114 548,16	-7 390 010,98	0,00	-8 504 559,14	
Vähennysten kertyneet poistot	1 675,23	0,00	0,00	1 675,23	
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-449 834,33	-2 222 109,27	0,00	-2 671 943,60	
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	-159,78	0,00	0,00	-159,78	
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kertyneet poistot 31.12.2009	-1 562 867,04	-9 612 120,25	0,00	-11 174 987,29	
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	1 534 712,02	2 484 993,89	5 374 823,15	9 394 529,06	

Aineelliset hyödykkeet					
	120 Maa- ja vesialueet	121 Rakennusmaa ja vesialueet	122 Rakennukset	123 Rakennelmat	124 Rakenteet
Hankintameno 1.1.2009	4 846 650,65	681 937 063,31	671 343,99	783 366,82	17 351 633 397,57
Lisäykset	162 000,00	31 707 266,80	0,00	0,00	789 662 894,43
Vähennykset	-51 881,75	-140 230,81	-17 715,28	0,00	-13 201 936,45
Hankintameno 31.12.2009	4 956 768,90	713 504 099,30	653 628,71	783 366,82	18 128 094 355,55
Kertyneet poistot 1.1.2009	-275 602,04	0,00	-398 723,05	-300 095,69	-3 799 928 019,20
Vähennysten kertyneet poistot	2 365,64	408,70	17 715,28	0,00	1 365 943,96
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00	-36 722,44	-32 957,00	-507 356 979,52
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	-408,70	-6 063,76	0,00	-1 155 795,30
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2009	-273 236,40	0,00	-423 793,97	-333 052,69	-4 307 074 850,06
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	4 683 532,50	713 504 099,30	229 834,74	450 314,13	13 821 019 505,49

Aineelliset hyödykkeet					
	125-126 Koneet ja laitteet	127 Kalusteet	128 Muut aineelliset hyödykkeet	129 Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.2009	2 003 631,74	513 836,62	14 934,86	411 627 107,38	18 454 031 332,94
Lisäykset	199 240,96	11 111,88	0,00	564 201 868,86	1 385 944 382,93
Vähennykset	0,00	-16 484,13	-120,00	-617 605 500,35	-631 033 868,77
Hankintameno 31.12.2009	2 202 872,70	508 464,37	14 814,86	358 223 475,89	19 208 941 847,10
Kertyneet poistot 1.1.2009	-1 313 245,91	-321 118,83	0,00	0,00	-3 802 536 804,72
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	16 479,62	0,00	2 420 065,66	3 822 978,86
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-386 878,25	-88 285,80	0,00	0,00	-507 901 823,01
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	-1 131,51	0,00	-2 420 065,66	-3 583 464,93
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2009	-1 700 124,16	-394 056,52	0,00	0,00	-4 310 199 113,80
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	502 748,54	114 407,85	14 814,86	358 223 475,89	14 898 742 733,30

Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset

	130 Käyttöomaisuus- arvopaperit	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2009	589 918,98	589 918,98
Lisäykset	0,00	0,00
Vähennykset	-420,47	-420,47
Hankintameno 31.12.2009	589 498,51	589 498,51
Kertyneet poistot 1.1.2009	0,00	0,00
Vähennysten kertyneet poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	0,00	0,00
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2009	0,00	0,00
Arvonkorotukset	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	589 498,51	589 498,51

Käyttöomaisuus yhteensä

	Aineeton yhteensä	Aineellinen yhteensä	Arvopaperit yhteensä	Kaikki Yhteensä
Hankintameno 1.1.2009	17 956 704,93	18 454 031 332,94	589 918,98	18 472 577 956,85
Lisäykset	3 527 201,15	1 385 944 382,93	0,00	1 389 471 584,08
Vähennykset	-914 389,73	-631 033 868,77	-420,47	-631 948 678,97
Hankintameno 31.12.2009	20 569 516,35	19 208 941 847,10	589 498,51	19 230 100 861,96
Kertyneet poistot 1.1.2009	-8 504 559,14	-3 802 536 804,72	0,00	-3 811 041 363,86
Vähennysten kertyneet poistot	1 675,23	3 822 978,86	0,00	3 824 654,09
Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	-2 671 943,60	-507 901 823,01	0,00	-510 573 766,61
Tilikauden suunnitelmasta poikkeavat poistot	-159,78	-3 583 464,93	0,00	-3 583 624,71
Tilikauden arvonalennukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kertyneet poistot 31.12.2009	-11 174 987,29	-4 310 199 113,80	0,00	-4 321 374 101,09
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.2009	9 394 529,06	14 898 742 733,30	589 498,51	14 908 726 760,87

Tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	2009	2008	Muutos 2009-2008
Korot euromääräisistä saamisista	7 678,25	4 548,12	3 130,13
Korot valuuttamääräisistä saamisista	0,00	0,00	0,00
Emissio-, pääoma- ja kurssierot saamisista	0,00	0,00	0,00
Osingot	6 408,00	6 064,00	344,00
Liikelaitosten voiton tuloutukset	0,00	0,00	0,00
Muut rahoitustuotot	0,00	0,00	0,00
Rahoitustuotot yhteensä	14 086,25	10 612,12	3 474,13

Rahoituskulut	2009	2008	Muutos 2009-2008
Korot euromääräisistä veloista	730 381,02	1 476 627,09	-746 246,07
Korot valuuttamääräisistä veloista	0,00	0,00	0,00
Emissio-, pääoma- ja kurssierot veloista	0,00	0,00	0,00
SWAP-maksut veloista	0,00	0,00	0,00
Sijoitusten ja lainasaamisten tileistäpoistot	0,00	0,00	0,00
Muut rahoituskulut	1 107,71	1 001,54	106,17
Rahoituskulut yhteensä	731 488,73	1 477 628,63	-746 139,90

Netto	-717 402,48	-1 467 016,51	749 614,03
--------------	--------------------	----------------------	-------------------

Tilinpäätöksen liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Tiehallinnolla ei ole talousarviotaloudesta annettuja lainoja

Tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

	31.12.2009						31.12.2008	
	Kappale määrä	Markkina- arvo	Kirjanpitoarvo	Omistus- osuus %	Myyntioikeuk- sien alaraja %	Saadut osingot	Markkina- arvo	Kirjanpitoarvo
Julkisesti noteeratut osakkeet ja osuudet	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
...								0,00
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet	155	0,00	37 024,89	0,00	0,00	6 408,00	0,00	37 445,36
Parikkalan Valo Oy, sarja A	16		26,91					26,91
Parikkalan Valo Oy, sarja S	16		26,91					26,91
Parikkalan Valo Oy, sarja SN	10		16,82					16,82
Parikkalan Valo Oy, sarja SM	5		8,41					8,41
Parikkalan Valo Oy, sarja SK	1		1,68					1,68
Parikkalan Valo Oy, sarja AN	10		16,82					16,82
Parikkalan Valo Oy, sarja AM	5		8,41					8,41
Parikkalan Valo Oy, sarja AK	1		1,68					1,68
Pohjois-Hämeen Puhelin Oy	6		2 623,74					2 623,74
Ikaalisten-Parkanon Puhelin Oy	4		370,00			48,00		370,00
Vaasan Läänin Puhelin Oy	56		24 488,17			5 600,00		24 488,17
Kokkolan Puhelin Oy	3		1 210,95					1 210,95
Pietarsaaren Seudun Puhelin Oy	2		807,30			40,00		807,30
Toholammin vesihuolto Oy	1		16,82					16,82
Pohjanmaan Puhelinosuuskunta (Vaasan piiri)	5		2 102,35					2 102,35
Oravais Centralantennandelslag	2		100,91					100,91
Alajärven Puhelinosuuskunta	2		773,66					773,66
Alajärven Puhelinosuuskunta	1		639,12					639,12
Pohjanmaan Puhelinosuuskunta (Oulun piiri)	9		3 784,23			720,00		4 204,70
Huoneisto- ja kiinteistöosakkeet	16645	0,00	552 473,62	46,00	0,00	0,00	0,00	552 473,62
As. Oy Rakuunatie 29 - 30, Helsinki	2		27 232,99					27 232,99
Kiinteistö Oy Häly, Rovaniemi	225		249 109,70					249 109,70
Kiinteistö Oy Tieliikennemuseo	16418		276 130,93	46,0				276 130,93
Osakkeet ja osuudet yhteensä			589 498,51	46,0	0,0	6 408,00		589 918,98

Tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2009	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle	1 - 5	Yli	Alle	1 - 5	Yli	
	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Annetut euromääräiset velkakirjalainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräisten joukkovelkakirjalainojen ostot	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Euromääräiset lainasaamiset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut valuuttamääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut lyhytaikaiset euromääräiset sijoitukset	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat	0,00	0,00	0,00	94 210,52	0,00	0,00	94 210,52
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	94 210,52	0,00	0,00	94 210,52

31.12.2009	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle	1 - 5	Yli	Alle	1 - 5	Yli	
	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	
Vastattavien rahoituserät							
Otetut euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Otetut valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
rahastoilta	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut pitkäaikaiset velat	0,00	0,00	0,00	0,00	12 337 989,92	270 401 171,38	282 739 161,30
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	0,00	0,00	0,00	21 429 209,41	0,00	0,00	21 429 209,41
Lyhytaikaiset euromääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Lyhytaikaiset valuuttamääräiset lainat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	0,00	0,00	0,00	0,00	1 568,70	0,00	1 568,70
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	21 429 209,41	12 339 558,62	270 401 171,38	304 169 939,41

Tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuu sekä muut vastuut

1. Myönnetty takaukset ja takuu

Ei ilmoitettavaa.

2. Myönnetty takaukset ja ja takuut valuutoittain.

Ei ilmoitettavaa.

3. Vastuusitoumukset

	31.12.2009	31.12.2008	Muutos 2009-2008
Kansainvälisille rahoituslaitoksille annetut sitoumukset	0,00	0,00	0,00
Vastuut vahinko- ja vakuutuskorvauksista	0,00	0,00	0,00
Muut vastuut			
Tietojärjestelmien käyttöpalvelusopimus (2008-2012)	7 860 000,00	9 760 000,00	-1 900 000,00
Monivuotiset alueurakkasopimukset ja muut sopimukset	956 006 797,00	969 853 873,00	-13 847 076,00
Yhteensä	963 866 797,00	979 613 873,00	-15 747 076,00

4. Merkittävät monivuotiset taloudelliset sopimusvastuut

Ei ilmoitettavaa.

Tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Tiehallinnolla ei ole taseeseen sisältyviä rahastoituja varoja.

Tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Tiehallinnolla ei ole taseeseen sisältyttäviä rahastoituja varoja.

Tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Velan muutokset (euroa)	31.12.2009	31.12.2008	31.12.2007	Muutos 2009-2008
Muu pitkäaikainen velka	282 739 161,30	127 781 471,11	26 045 504,93	154 957 690,19
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	21 429 209,41	12 579 510,01	7 103 319,53	8 849 699,40
Yhteensä	304 168 370,71	140 360 981,12	33 148 824,46	163 807 389,59

Tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Maturiteettijakauma (velan jakauma jäljellä olevan juoksuajan mukaan)

Velkojen juoksuaja	2009				2008			
	Kirjanpitoarvo (euroa)	%	Käypä arvo (euroa)	%	Kirjanpitoarvo (euroa)	%	Käypä arvo (euroa)	%
0 - 1 vuotta	21 429 209,41	7,05	20 699 364,33	10,04	12 579 509,01	8,96	12 176 515,30	9,37
1 - 2 vuotta	21 429 209,41	7,05	19 826 977,33	9,62	12 579 509,01	8,96	11 663 328,84	8,98
2 - 3 vuotta	19 061 436,22	6,27	16 878 361,72	8,19	12 579 509,01	8,96	11 171 770,91	8,60
3 - 4 vuotta	14 825 013,92	4,87	12 561 231,69	6,09	12 579 509,01	8,96	9 915 154,62	7,63
4 - 5 vuotta	14 325 889,87	4,71	11 612 471,36	5,63	10 211 736,82	7,28	8 677 871,00	6,68
Yli 5 vuotta	213 097 611,88	70,06	124 591 168,56	60,43	79 831 208,26	56,88	76 309 183,00	58,74
Velat yhteensä	304 168 370,71	100,00	206 169 574,99	100,00	140 360 981,12	100,0	129 913 823,67	100,00

Velan duraatio (velan markkina-arvolla painotettu kassavirtojen keskimääräinen maksuhetki)

Vuosi	Duraatio
31.12.2007	2,40
31.12.2008	5,72
31.12.2009	7,47

Velka koskee jälkirahoitushanketta Vt4 Järvenpää-Lahti, elinkaarihanketta E 18 Muurla-Lohja ja kehittämishanketta Kilpilahden uusi tieyhteys.

Tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot**1) Työyhteisöliittymä Porvoo - Koskenkylä loppuselvitys**

Vuonna 2007 solmittiin Tieliikelaitos Destian ja Kesälahden Maansiirto Oy:n ja MRV-Maatek Oy:n konkurssipesän edustajan välinen sovintosopimus 27.6.2007. Sopimuksen mukaan työyhteisöliittymä PoKo:lle maksettava korvaus on 135 129,50 euroa lisättynä korolla 15.11.2007 lukien (12 kk Euribor + 2 %). Tilintarkastus- ja asianajokuluja tulee korvata yhteensä 46 350 euroa korkoineen. Tieliikelaitos Destian osuus korvauksista on 4/7 ja Kesälahden Maansiirto Oy:n 3/7. Korvaukset on maksettava kokonaisuudessaan 30.6.2015 loppuun mennessä sovitun aikataulun mukaisesti työyhteisöliittymälle, joka käyttää korvaukset PoKo:n kulujen maksamiseen. Jäljelle jäävät varat jaetaan Destian ja Kesälahden Maansiirto Oy:n kesken edellä mainittua jako-osuutta käyttäen.

Pokon hallituksen kokouksessa 4.2.2009 on todettu, ettei työyhteensliittymää voida vielä lopettaa. Vaikka urakka on vastaanotettu, työyhteensliittymällä on vielä keskeneräisiä asioita. Työyhteensliittymä tullaan säilyttämään ainakin vuoteen 2015.

Tieliikelaitos Destian, Kesälahden Maansiirto Oy:n ja MRV-Maatek Oy:n konkurssipesän edustaja on vuoden 2009 aikana suorittanut kuukausilyhennykset sovitun mukaisesti. Kunkin vuoden heinäkuussa maksettavaksi sovitut vuosilyhennykset puolestaan on jäänyt vuoden 2009 osalta maksamatta. Maksua on karhuttu konkurssipesän edustajalta.

Työyhteensliittymän päätöksellä on varoja jaettu osakkaille huhtikuussa 2009 siten, että Kesälahden Maansiirto Oy on saanut 94 210,44 euroa ja Destia 152 637,02 euroa. Destian osuus on sovitun mukaisesti tilitetty Tiehallinnolle sen mukaisesti, mitä vuoden 2001 organisaatiouudistuksen yhteydessä on sovittu.

2) AS Tehon konkurssi

AS Tehon hoidettavana olleet viisi (5) tienhoitourakkaa jouduttiin päättämään ennenaikaisesti AS Tehon taloudellisten ja muiden ongelmien vuoksi syksyllä 2008. Sopimusten purku johti AS Tehon konkurssiin helmikuussa 2009. Tiehallinto on valvonut konkurssissa saataviaan yhteensä noin 2,82 miljoonaa euroa (ALV 0 %). Summa koostuu urakoiden loppuun saattamisesta aiheutuneista lisäkustannuksista.

Pesänhoitajat ovat riitauttaneet Tiehallinnon valvomista lisäkustannuksista puolet. Tiehallinto ei ole hyväksynyt riitautusta ja on vaatinut saatavansa täysimääräistä vahvistamista Tallinnan käräjäoikeudessa.

Tiehallinto on saanut takaajapankeilta takuut täysimääräisinä. Tiehallinnon saatava on tätä kautta lyhennyt noin 900.000 eurolla. Sisällä olleiden urakkamaksujen kuittaamisella puolestaan saatava on lyhennyt noin 500.000 eurolla. Näin ollen Tiehallinnolla on konkurssipesältä saatavaa enää noin puolet alkuperäisestä summasta eli 1,4 miljoonaa euroa.

3) Maa-alueiden erillisselvitys

Tiehallinto on vuoden 2009 aikana jatkanut omalta osaltaan kiinteistörekisteritietojen parantamista yhteistyössä Maanmittauslaitoksen ja kuntien kanssa. Työ on hidasta ja paljon resursseja vaativaa, mutta sitä viedään järjestelmällisesti eteenpäin kunnes rekisterit saadaan kuntoon. Tieverkon rajaamistoimituksia on jatkettu yhteistyössä Maanmittauslaitoksen kanssa. Tavoitteena on saada koko tieverkko rajatuksi vuonna 2012.

4) Toimitila- ja kiinteistöresurssit

Tiehallinnon hallinnassa on enää 82 rakennettua kiinteistöä. Rakennukset ovat pääasiassa tienhoidon kylmiä varastoja. Tiehallinnon keskushallinto ja tiepiirit toimivat vuokratiloissa. Vuokrasopimuksia uusittaessa otetaan huomioon toteutuva virastouudistus.

Tiehallinnon omistusoikeudella hallitsevat rakentamattomat kiinteistöt (83 kpl) ovat pääasiassa maa-ainesalueita. Tieoikeudella hallittavia maa-ainesalueita on 54 kappaletta. Lisäksi Tiehallinnolla on 7 kpl vuokra- tai muulla käyttöoikeudella hallittavia alueita.

Tiehallinto on myynyt vuonna 2009 yhteensä 23 kiinteistöä. Tiehallinto on vuonna 2009 saanut päätökseen valtiolle tarpeettomien maa-ainesalueiden myynnin vapailta markkinoilla.

Tiehallinnon maanhankintaa ja kiinteistönpitoa koskevat toimintaperiaatteet on laadittu vuoteen 2011 saakka. Virastouudistuksen takia toimintalinjat pyritään tarkistamaan Liikenneviraston kiinteistötoimintalinjoiksi jo vuonna 2010.

6 ALLEKIRJOITUKSET

Toimintansa lopettaneen Tiehallinnon 31.12.2009 virassa olleena pääjohtajana hyväksyn viraston tilinpäätöksen vuodelta 2009.

Helsingissä 10. maaliskuuta 2010.

Jukka Hirvelä
Ylijohtaja
Liikennevirasto

